

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Mayıs sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup, konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Haziran ayında görüşmek üzere!

Editörler:

*Burcu Çelik
Serdar Darama*

Varlık Yönetim Şirketlerinin Hukuki Boyutu ve Varlık Yönetim Şirketlerine Tanınan İstisnalar

İlk kez 4743 sayılı “Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla” Türk finans sistemine dahil olan varlık yönetim şirketleri; finans sektörüne yönelik olarak, sorunlu varlıkların çözülmesinde, bu varlıkların piyasa koşulları doğrultusunda finansal ürünlere dönüştürülmesi amacıyla kurulan finansal kuruluşlar olarak açıklanabilir. [\(Sayfa 2\)](#)

Yapay Zekâ Buluşlarının Patentlenebilirliği

Yapay zekâ alanında gerçekleşen teknolojik gelişmelerle birlikte, yapay zekâ, hukukun bütün disiplinlerini etkileyecek bir yazılım sistemi haline gelmiştir. Savunma sanayinde kullanılabilen, borsada işlem yapabilen, robotik cihazların çalışmasını sağlayan, fikir üretip icat geliştirebilen ve sağlık sektöründe tedavi geliştirebilen yapay zekâ; fikri mülkiyet hukuku, borçlar hukuku, sözleşme hukuku ve patent hukukunun yeniden düzenlenmesi sorununu gündeme getirmiştir. [\(Sayfa 6\)](#)

Pump and Dump Şeması

Son zamanlarda çokça Amerika Birleşik Devletleri Güvenlik Komisyonu tarafından adını duyduğumuz “Pump and Dump” kelimesinin Türkçe karşılığı açıklayarak başlayalım; “Pump” kelimesi Türkçe de yükseltmek anlamına gelmekte olup “Dump” ise düşürmek anlamına gelir. En yaygın internet dolandırıcılıklarından biri haline gelen Pump and Dump’ın iki bölümü bulunmaktadır. İlk bölümü destekçiler tarafından var olan şirket hakkında yanıltıcı ifadeler kullanılarak bir hisse senedinin fiyatına arttırmaya yönelik manipülasyonlar yapılmasıdır. [\(Sayfa 9\)](#)

Sözleşmelerde Türkçe’nin Kullanılma Zorunluluğu

Borçlar Kanunu’nun 12. Maddesi uyarınca şekil; “Sözleşme geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı değildir.” olarak düzenlenmiştir. Kanun maddesinden de görüleceği üzere hukuk, sözleşmelerin kurulması konusunda aksi öngörülmediği sürece, şekil serbestisi ilkesini benimsemektedir. Taraflar, düzenleyecek oldukları sözleşmelerin şekli konusunda tamamen serbesttir. [\(Sayfa 13\)](#)

Organize Sanayi Bölgeleri Mevzuatları Hakkında İnceleme

Organize Sanayi Bölgeleri (“OSB”), sanayi tesisleri için uygun görülen alanlarda üretimin sürekliliğini sağlamak, kaynak kullanımında tasarruf etmek ve bilim ve teknolojinin kullanılması amacıyla kurulmuştur. OSB’ler, özel hukuk tüzel kişiliğidir. Organize sanayi bölgeleri hakkında oldukça fazla düzenleme bulunmaktadır. Bu bilgi notu organize sanayi bölgeleri mevzuatları hakkında bilgi vermek ve bazı önemli noktalara dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. [\(Sayfa 15\)](#)

Güncel Haberler

Yargıtay TMSF’ye İntikal Etmiş Alacak Takiplerinde Zamanaşımı Süresi Hakkında Kararını Verdi! [\(Sayfa 12\)](#)

İstanbul Anadolu 24. Asliye Ceza Mahkemesi İfade Özgürlüğünün Altını Çizdi! [\(Sayfa 21\)](#)

Nükleer Düzenleme Kanunu Yayımlandı! [\(Sayfa 21\)](#)

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 11.02.2020 Tarihli İtirazın İptali Davasının İcra Takibine Bağlılığına İlişkin Kararı! [\(Sayfa 22\)](#)

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ BOYUTU VE VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNE TANINAN İSTİSNALAR

I- GİRİŞ

İlk kez 4743 sayılı "Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla" Türk finans sistemine dahil olan varlık yönetim şirketleri; finans sektörüne yönelik olarak, sorunlu varlıkların çözülmesinde, bu varlıkların piyasa koşulları doğrultusunda finansal ürünlere dönüştürülmesi amacıyla kurulan finansal kuruluşlar olarak açıklanabilir. [1]

2000'li yıllarda pek çok ülkeyle birlikte, ülkemizde de yaşanan bankacılık sektöründeki krizler, bankacılık sisteminin bir dönüşüm ve yapılandırma geçirmesi gerektiğini açıkça ortaya koymuştur.

Bankalar tarafından kullanılan yüksek miktarlı kredilerin tahsil edilememesiyle birlikte çeşitli yapılandırma programları uygulanmaya başlanmıştır. Varlık yönetim şirketleri de bu yapılandırmalar kapsamında kurulan şirketlerden olmuştur.

Varlık yönetim şirketlerinin kurulmasıyla birlikte bankaların alacaklarını tahsili konusunda çalışmalar yapılmaya başlamıştır. Geçmişten günümüze Yönetmelikler ile düzenlenen bu alan günümüzde de 14 Temmuz 2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan "Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları ile Devralınacak Alacaklara İlişkin İşlemler Hakkında Yönetmelik" ve bu Yönetmeliğin dayanağı olan 21.11.2012 tarihli ve 6361 sayılı "Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman

ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu" kapsamında düzenlenmektedir.

Varlık Yönetim Şirketleri, Türkiye'de başta bankalar olmak üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve mali kurumların tahsili gecikmiş alacaklarını, alacağın temlikli suretiyle devralmakta, bu varlıklardan doğabilecek riskleri üstlenmekte ve sorunlu kredileri tahsil etmek için çalışmaktadır.

Varlık yönetim şirketleri sayesinde yönetmelikte belirtilen kurum ve kuruluşların zaman ve para israfına yol açan, kurumlara ayrıca bir maliyet yükleyen temerrüde düşmüş alacakları bilançolarından ayıklanmakta ve kurumların asıl faaliyetlerine yoğunlaşmaları sağlanmaktadır.

Öte yandan; kurumlardan daha düşük bedelle devralınan alacaklar borçlulardan daha yüksek bir bedelle tahsil edilerek kar edilmesi amaçlanmaktadır. [2]

Bu çalışmada, varlık yönetim şirketlerinin hukuki boyutu kısaca ele alınacak ve varlık yönetim şirketlerine tanınan harç ve vergi muafiyetleri incelenecektir.

II- VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ BOYUTU

2.1. Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş Şartları

Yönetmelikte "Kaynak kuruluşların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması,

tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacına yönelik olarak faaliyet göstermek üzere Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketler" olarak tanımlanan varlık yönetim şirketleri, yalnızca anonim şirket olarak kurulabilmektedir.

Yönetmelik'in "Kuruluş şartları" başlıklı 4. maddesinde, varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu için gerekli hususlar sayılmış olup, Yönetmeliğin ilgili maddesi aynen;

"Kuruluş şartları

MADDE 4 – (1) Varlık yönetim şirketlerinin kuruluşlarına Kurulca izin verilir.

(2) Varlık yönetim şirketlerinin;

- a) Anonim şirket şeklinde kurulması,
- b) Nakden ve her türlü muvazaadan arı olarak ödenmiş sermayesinin elli milyon Türk Lirasından az olmaması,
- c) Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması,
- ç) Ticaret unvanında "Varlık Yönetim Şirketi" ibaresinin bulunması,
- d) Ana sözleşmesinin 6102 sayılı Kanun, bu Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olması,
- e) Kurucularının 5 inci maddede sayılan şartları taşıması, şarttır.

(3) Kuruluş için gerekli olan asgari sermaye tutarını arttırmaya Kurul yetkilidir.

(4) Faaliyet konuları farklı olan şirketler ana sözleşmelerini 6102 sayılı Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değiştirmek ve ikinci fıkrada belirtilen şartları taşımak üzere kuruluşta aranan belgelerle Kuruma başvurmak ve Kuruldan gerekli izinleri almak kaydıyla varlık yönetim şirketi olarak faaliyet gösterebilirler."

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık ve finans sektöründeki önemi gözetilerek, kanun koyucu tarafından kuruluş şartları bu öneme göre belirlenmiştir.

2.2. Kurucularda Aranan Şartlar

Varlık yönetim şirketi kurabilmek için kurucularda aranan şartlar, Yönetmeliğin “Kurucularda aranan şartlar” başlıklı 5. Maddesinde düzenlenmiş olup, madde metni aynen;

“Kurucularda aranan şartlar

MADDE 5 – (1) Varlık yönetim şirketi kurucuları ile tüzel kişi kurucuların sermayesinde yüzde on ve daha fazla paya sahip ortaklarının veya kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişilerin Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartları taşımaları zorunludur.” şeklinde dir.

Madde metninden anlaşıldığı üzere; varlık yönetim şirketlerinin kurucularında aranan şartlar, Bankacılık Kanunu kapsamında düzenlenmiş olan bankaların kurucu ortaklarının sahip olması gereken şartlar ile aynı olup, varlık yönetim şirketleri özelinde ayrıca bir şart aranmamaktadır.

2.3. Kuruluş ve Faaliyet İzni

Yönetmelikte varlık yönetim şirketlerinin nakdi sermaye ile kurulacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla varlık yönetim şirketlerinin aynı sermaye ile kurulması mümkün değildir. Bunun nedeni ise aynı sermaye değerlemesinde bilerek veya bilmeyerek yapılacak hata sonucunda pay sahiplerinin, banka alacaklarının ve mevduat sahiplerinin zarar görmesini önlemektir.

Yönetmelik’in 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, varlık yönetim şirketinin kurulması veya mevcut bir şirketin varlık yönetim şirketine dönüşebilmesi için Yönetmelik’in ekinde belirtilen belgeler ile BDDK’ya başvurulması gerekmektedir.

Yabancı uyruklu kişiler içinse Yönetmeliğin 6. Maddesi’nin 2. Fıkrası ile birlikte Yönetmeliği ekinde yer almakta olan hükümler kıyasen uygulanacaktır.

Varlık yönetim şirketinin Ticaret Siciline tescil ve ilanından sonra faaliyete geçebilmek için BDDK’dan izin alması gerekmektedir. Kurumca, faaliyet izni için başvuran varlık yönetim şirketinin sermayesinin her türlü mevzaadan ari olarak nakden ödenip ödenmediği ile planlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek düzeyde olup olmadığı, uygun hizmet birimleri ile risk yönetimi, iç kontrol, muhasebe, bilgi işlem ve raporlama sistemlerinin kurulup kurulmadığı, bu birimler için yeterli personel kad-

rosunun oluşturulup oluşturulmadığı ve personelin buna uygun görev tanımları ile yetki ve sorumlulukların belirlenip belirlenmediği hususları incelenmektedir.

Yapılan değerlendirmeler neticesinde faaliyet konularını yürütebilecek yeterliliğe sahip bulunduğu hükmedilen varlık yönetim şirketlerine Kurulca faaliyet izni verilmektedir.

Faaliyet izninin alınmasını müteakip bir yıl içinde faaliyete geçmeyen ya da faaliyetlerine bir yıl süre ile kesintisiz ara veren varlık yönetim şirketlerinin faaliyet izni Kurulca iptal edilmektedir.

III- VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNE TANINAN İSTİSNALAR

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık ve finans sistemi bakımından sahip olduğu önem ve bu şirketlerin yüklü miktarda alacağı temlik alıp tahsil etme yönünde çalışmalar yaparak Kanun ve Yönetmelikte söz edilen mali kurumların finansal risklerini azaltıyor olmaları gözetilerek, varlık yönetim şirketlerine harç ve vergi konusunda birtakım muafiyet ve istisnalar sağlanmaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun “Varlık yönetim şirketi” başlıklı 143. maddesinin 6. fıkrası aynen;

“Bu Kanun kapsamında kurulan varlık yönetim şirketleri ile 4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 3 üncü maddesinin yedinci fıkrası uyarınca Kurulun çıkarmış olduğu yönetmelik kapsamında kurulan varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, (...) (1) 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan, (...) (1) kaynak kullanımını destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesi hükmünden istisnadır.” şeklindedir.

14/10/2021 tarihli ve 7338 sayılı Kanunun 58 inci maddesiyle bu fıkarda yer alan “kuruluş işlemleri de dâhil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince” ibaresi ve “her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden,” ibaresi madde metnin-

den çıkarılmıştır. Düzenlemeden önce varlık yönetim şirketlerinin kendi yaptıkları işlemler, kendi düzenledikleri kağıtlar ve kuruluş işlemleri açısından, kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl için istisnalar mevcutken, yeni düzenleme ile bahsedilen süre koşulu kaldırılmıştır.

Varlık yönetim şirketleri Katma Değer Vergisi istisnasına sahip olup, bu konuda uygulamada herhangi bir çatışma bulunmamaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 17. Maddesinin 4. fıkrasının I bendi aynen;

“30.1.2002 tarihli ve 4743 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan varlık yönetim şirketlerinin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların (müzayede mahallinde satışı dahil) teslimi ile aynı Kanuna göre finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmaları hükümleri kapsamında yeniden yapılandırılan borçların ödenmemesi nedeniyle bu borçların teminatını oluşturan mal ve hakların (müzayede mahallinde satışı dahil) teslimi,” şeklindedir.

Varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtlar bakımından 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu’na göre ödenecek damga vergisinden muaf olduğu Bankacılık Kanunu’nun 143. Maddesinde açıkça düzenlenmiş olup, bu konuyla ilgili uygulamada herhangi bir tartışma bulunmamaktadır.

Varlık yönetim şirketlerinin yargı harçlarından muaf olup olmadığı konusunda ise uygulamada görüş birliği bulunmamaktadır. Zira; Yargıtay’ın bazı daireleri tarafından verilen kararlarda, varlık yönetim şirketlerinin vergi ve harçtan istisna olacağı hallerin istisna kurumunun doğası gereği kendilerinin yaptıkları işlemlerden ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan dolayı, hükümde sayılan kanunlar uyarınca vergi, harç veya kesinti borçlusu durumunda bulunacakları hâllerle sınırlı olacağı belirtilmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2017/342 E. 2020/1030 K. sayılı 15.12.2020 tarihli kararı aynen;

"5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143. maddesindeki düzenlemede "muafliktan" değil "istisna"dan söz edilmekte olup, varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemleri ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtları, kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan, maddede sayılan diğer vergilerden ve kesintilerden istisna tutmuştur.

Görüldüğü üzere, bu hüküm varlık yönetim şirketlerinin vergiden istisna olacağı halleri istisna kurumunun doğasının da gereği olarak kendilerinin yaptıkları işlemlerden ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan dolayı, hükümde sayılan kanunlar uyarınca vergi, harç veya kesinti borçlusunu durumunda bulunacakları hâllerle sınırlamıştır.

Somut olayda, temyiz eden Turkasset Varlık Yönetim A.Ş.'nin yaptığı bir işlem veya bununla ilgili düzenlenmiş bir kağıt söz konusu olmadığından kendisinin ya da işleminin harçtan istisna veya muafiyetinin bulunmadığının kabulü gerekir. Hukuk Genel Kurulunun 03.12.2008 tarihli ve 2008/12-715 E., 2008/717 K. sayılı kararı da bu yöndedir." şeklindedir. [3]

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin istisna hükmünün yargı harçlarını da kapsadığını belirttiği kararlar olsa da sonraki tarihli kararlarda Daire bu görüşünden vazgeçerek, yargı harçlarının istisna kapsamında olmadığı görüşünü benimsemiştir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2012/1753 E. 2012/23359 K. sayılı 03.07.2012 tarihli kararı aynen;

"Şikayetçi ... Varlık Yönetim A.Ş vekili, İstanbul 4. İcra Müdürlüğü'nün 2008/22722 E. sayılı dosyasının harçsız yenilenmesi için icra müdürlüğüne başvurduklarını, müdürlükçe taleplerinin reddedilerek harç alınmasına karar verildiğini ileri sürerek işlemin iptalini talep etmiş, mahkemece şikayetin reddine karar verilmiştir. 492 Sayılı Harçlar Kanununun "istisna ve muafliklar" başlıklı 13. maddesinde harçtan müstesna işlemler düzenlenmiş, 59. maddesinde ise "harçtan müstesna tutulan işlemler" başlığı altında 12 madde halinde hangi işlemlerin harçtan istisna olduğu sıralanmış, son fıkrasında ise; "yukarıda yer alan istisnalara ilave olarak özel kanunlarda yer alan muafiyet

ve istisnalara ilişkin hükümler saklıdır" düzenlemesi getirilmiştir.

492 Sayılı Harçlar Kanunu'nun "özel kanunlardaki hükümler" kenar başlıklı 123. maddesi ise; "özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaz" hükmünü amir olup, 06.06.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5766 Sayılı Kanun'un 11. maddesi ile bu maddede yapılan değişiklikle, istisna hükmü getirilmiş ve değişiklik gerekçesinde de bu istisnanın yargı harçlarını da kapsadığı açıkça ifade edilmiştir.

Bu durumda 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143. maddesinde yer alan "varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ... kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen 5 yıl süresince .. 492 Sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan .. istisnadır" hükmünün yargı harçlarını da kapsamına aldığı kuşku bulunmamaktadır (HGK.nun 25.11.2009 tarih, 2009/12-529 E., 2009/549 K. sayılı kararı). Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler dikkate alındığında, şikayetçi ... Varlık Yönetiminin takibine ilişkin olarak yenileme harcı tahsil edilmesi gerektiği yolundaki icra müdürünün anılan işleminde kanuna uygunluk bulunmadığından, mahkemece, bu işleme yönelik şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir." şeklindedir. [4]

Ancak yukarıda da açıklandığı üzere; Daire bu görüşünden vazgeçerek yakın zamanlı bir kararında, yargı harçlarının istisna kapsamında olmadığı görüşünü benimsemiştir ve bu yönde hüküm tesis etmiştir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2020/7089 E. 2021/2382 K. sayılı 03.03.2021 tarihli karar metni aynen;

"Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmeliğinin 11. maddesinin 1. Fıkrasının (a) bendinde varlık yönetim şirketlerinin yapacakları işlemler sayılmakla devamında bu maddede belirlenen konular dışında faaliyette bulunamayacağı ifade edilmiştir.

İlgili Yönetmeliği göre "Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer varlıklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir." hükmünü içermekte olup, Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin 1.

fıkrasının (a) alacağın temlik tarihinde yürürlükte bulunan) (b) bendinde bu yönetmelikte yer alan "... Diğer mali kurumlar: Ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları olan ve bu konulardaki özel kanunlara göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren kurumlardan, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri gibi finansman sağlama veya ödünç para verme işleriyle iştigal eden tüzel kişileri..." ifade eder şeklindedir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 143. maddesindeki düzenlemede "istisna"dan söz edilmekte olup, varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemleri ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtları, kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na göre ödenecek harçlardan, maddede sayılan diğer vergilerden ve kesintilerden istisna tutmuştur.

Somut olayda, kanun yoluna başvuran ... Yönetim A.Ş.'nin yaptığı bir işlem veya bununla ilgili düzenlenmiş bir kağıt söz konusu olmadığından kanun yoluna başvuru harcından muaf olmadığının kabulü gerekir.

... Somut olayda, her ne kadar ilk derece mahkemesince alacaklı yana harç ve giderler hususunda muhtıra çıkartılmış ise de akabinde usulüne uygun olmayan bir şekilde "harçtan muaf olunması sebebiyle harç alınmasına yer olmadığına" şeklinde derkenar verilerek dosyanın Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, karar verildiği dolayısıyla alacaklı yanın harcı bu karara binaen tamamlanmadığı görülmektedir.

O halde, yukarıda ayrıntılı olarak izah edildiği üzere alacaklı ... Yönetim A.Ş.'nin kanun yoluna başvuru harcının ödenmesi konusunda muafiyet veya istisnası bulunmadığı nedenle Bölge Adliye Mahkemesince davalı alacaklıya, kanun yolu harcının kesin sürede ödenmesine ilişkin usulüne uygun ve meşruhatlı muhtıra tebliğ edilmek suretiyle gerekli harç ve tebliğ giderlerini yatırmaması için bir haftalık kesin süre verilmesi, verilen kesin süre içinde harç ve giderlerin tamamlanması halinde, istinaf başvurusunun incelenmesi aksi halde istinaf talebinin reddine karar verilmesi gerekirken belirtilen usul kurallarına uyulmaksızın istinaf başvurusunun yapılmamış sayılmasına karar verilmesi isabetsiz olup Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir." şeklindedir. [5]

Benzer şekilde Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2016/13137 E. 2016/16960 K. sayılı 15.06.2016 tarihli kararında, varlık yönetim şirketlerinin tahsil harcından istisna tutulmadığı belirtilmiş olup, karar metni aynen;

“Şikayetçi şirketin yasal statüsü yönünden konunun değerlendirilmesine gelince; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 143/5. maddesi, varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemleri ve bununla ilgili olarak düzenlenen kağıtları, kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince, 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan, maddede sayılan diğer vergilerden ve kesintilerden istisna tutmuştur.

Görüldüğü üzere, bu hüküm, varlık yönetim şirketlerinin vergiden istisna olacağı halleri -istisna kurumunun doğasının da gereği olarak- kendilerinin yaptıkları işlemlerden ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlardan dolayı, hükümde sayılan kanunlar uyarınca vergi, harç veya kesinti borçlusu durumunda bulunacakları hallerle sınırlamıştır.

Somut olayda, şikayetçi şirketin yaptığı bir işlem veya bununla ilgili düzenlenmiş bir kağıt söz konusu olmadığından, uyumsuzluğun anılan hüküm kapsamında değerlendirilmesi de hukuken mümkün değildir.

İcra ve İflas Kanunu’nun 15. maddesi uyarınca gerçekte borçluya ait olan tahsil harcının, konuya ilişkin bir başka düzenlemeyi içeren 492 sayılı Harçlar Kanunu’nun 28/b maddesindeki hüküm çerçevesinde yatırılan paradan alınmış olması, sonuçta bu miktarın borçludan alınıp alacaklıya ödenmesine olanak veren yasal düzenlemeler karşısında, hukuka aykırı değildir.

(Hukuk Genel Kurulu’nun 03.12.2008 tarih ve 2008/12-715 E., 2008/717 K. ile 15.01.2014 tarih ve 2013/12-2258 E., 2014/7 K. sayılı kararları)

O halde, mahkemece, ihale ile satılan taşınırın satış bedeli üzerinden tahsil harcı alınmasına yönelik icra müdürlüğü işlemine karşı yapılan şikayetin açıklanan nedenlerle reddine karar verilmesi gerekirken; yazılı gerekçeyle hüküm tesisi yerinde değil ise de; sonuçta istem reddedildiğinden sonucu doğru mahkeme kararının onanması gerekmiştir.” şeklindedir. [6]

IV- SONUÇ

Bankaların bireysel ve kurumsal müşterilerine kullandırmış olduğu kredilerin tahsi-

latının zamanında ve düzenli olarak sağlanması banka faaliyetlerinin devamı ve finansal sistemin sağlıklı işlemesi adına son derece önemlidir.

Bankalar tahsil edemedikleri alacaklarının getirmiş olduğu yükten kurtulmak amacıyla, tahsili geçmiş alacaklarını ihale ile belirli bir iskontoyla varlık yönetim şirketlerine satmakta ve bu sayede borçlar yapılandırılarak ekonomiye kazandırılmaktadır.

Bankaların üzerinde yer alan kredi yükünün hafifletilmesi, bankaların asıl faaliyet konularıyla daha etkin bir şekilde iştigal etmesi, bankaların bilanço yapılarının düzeltilmesi konusunda büyük öneme sahip varlık yönetim şirketlerine başta Bankacılık Kanunu başta olmak üzere çeşitli istisnalar tanınmıştır.

Varlık yönetim şirketlerinin taraf olduğu icra ve dava dosya sayısının oldukça fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu şirketlerin yargılama harçlarından istisna olup olmadığının tespiti büyük önem arz etmektedir.

Zira; çalışma içeriğinde açıklandığı üzere, önceki tarihlerde varlık yönetim şirketlerinin yargılama harçlarından istisna olduğu kabul edilmişse de güncel kararlar bu şirketler için düzenlenmiş olan harç istisnası kapsamına yargı harçlarının dahil olmadığı yönündedir.

Bu doğrultuda; varlık yönetim şirketlerinin icra ve dava dosyalarında işlem yaparken harç ödemelerini eksiksiz olarak yapması, olası bir denetim sonucunda uğranacak zararın önlenmesi bakımından son derece önemlidir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Gülşah Işık](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Selimler, Hüseyin, Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Varlık Yönetim Şirketlerince Tasfiyesi, Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulaması, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2006
2. Azdiken, E. Merve, Varlık Yönetim Şirketlerinin Dünya Ülkelerindeki Uygulamalarından Örnekler ve Türkiye’deki Varlık Yönetim Şirketlerinin Gelişimine Yönelik Politika Önerileri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019
3. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2017/342 E. 2020/1030 K. sayılı 15.12.2020 Tarihli Kararı (www.lexpera.com.tr)
4. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 2012/1753 E. 2012/23359 K. sayılı 03.07.2012 Tarihli Kararı (www.lexpera.com.tr)
5. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 2020/7089 E. 2021/2382 K. sayılı 03.03.2021 Tarihli Kararı (www.lexpera.com.tr)
6. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 2016/13137 E. 2016/16960 K. sayılı 15.06.2016 Tarihli Kararı

YAPAY ZEKÂ BULUŞLARININ PATENTLENEBİLİRLİĞİ

Yapay zekâ alanında gerçekleşen teknolojik gelişmelerle birlikte, yapay zekâ, hukukun bütün disiplinlerini etkileyecek bir yazılım sistemi haline gelmiştir.

Savunma sanayinde, uzay teknolojisinde kullanılabilen, borsada işlem yapabilen, robotik cihazların çalışmasını sağlayan, fikir üretip icat geliştirebilen ve sağlık sektöründe tedavi geliştirebilen yapay zekâ; fikri mülkiyet hukuku, borçlar hukuku, sözleşme hukuku, ceza hukuku ve patent hukukunun yeniden düzenlenmesi sorununu gündeme getirmiştir.

Patent hukuku, yapay zekâ teknolojisinin fikir üretebilmesinden, eser ortaya çıkarmasından ve nihayetinde hiçbir insan müdahalesi olmaksızın buluş geliştirmesinden etkilenmiş; patent hukukunda sıklıkla kullanılan buluş, buluşçu, buluş basamağı, yenilik gibi kavramların tanımlarının değiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde yapay zekâ teknolojisinin tanımına, işleyiş yöntemlerine ve yapay zekânın robottan farkına değinilecektir. İkinci bölümde, fikri mülkiyet bağlamında patent hakkı, buluş ve buluşçu kavramları incelenecektir.

Çalışmanın son bölümünde, yapay zekânın buluşlarının patentlenebilirliği ve patent hukuku kapsamında buluşçu ve patent hakkı sahibi olup olamayacağı değerlendirilecektir.

I- YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİSİ

1.1. Yapay Zekânın Tanımı

Çeşitli şekillerde karşımıza çıkarak günlük hayatımızda yer edinen yapay zekâ, henüz herhangi bir yasal düzenleme ile tanımlanmamıştır. İlk defa yapay zekâ kavramını ortaya atan Amerikalı bilgisayar bilimci John McCarthy, yapay zekâ kavramını başta akıllı bilgisayar programları olmak üzere akıllı makineler yapma bilimi ve mühendisliği olarak tanımlamıştır. [1]

Yapay zekâ, en genel anlamda, algılama, öğrenme, geliştirme, yaratıcılık, iletişim kurma, karar verme, sonuç çıkarma gibi normalde insan zekâsını gerektiren işlevleri yerine getirebilen sistemler olarak tanımlanabilir. [2]

Teknolojik gelişmeler, yapay zekâ kavramını da değiştirebileceğinden yapay zekânın kesin bir tanımını yapmak güçtür. Hukuki düzenlemelerde yapay zekânın kesin tanımının yapılmamış olmasında fayda vardır. Zira, kanun koyucunun yapacağı tanım, hızla gelişen yapay zekâ teknolojisi karşısında güncelliğini yitirerek yetersiz kalacaktır.

Yukarıda yer verilen tanımlardan hareketle; insan müdahalesi olmadan, insanların doğuştan sahip oldukları zekâ ile çözdükleri problemleri çözme becerisini gösteren ve zekâ örneği sunan makinelerin yapay zekâyâ sahip olduğu kabul edilecektir.

1.2. Yapay Zekânın İşleyiş Yöntemleri

Yapay zekâ, temelde iki tip öğrenme yöntemi kullanmaktadır. Bunlar, makine öğrenimi ve derin öğrenmedir.

Makine öğrenmesi, yapay zekâ yazılımlarının kodlama evresinde her şeyin yazılıma öğretilmeyecek yazılımın kendi kendine öğrenmesini amaçlar. Hafızasında yer alan verileri ayrıştırıp sınıflandıran ve kullanan makine, sonuç çıkaracak, yeni bilgi öğrenecek ve bunları hafızasına dahil edecek sisteme sahiptir.

Çevrimiçi müzik uygulamalarında kullanılan otomatik öneri özelliği makine öğrenmesi sistemlerine örnek olarak gösterilebilir. Müzik dinleme uygulamasını kullanırken yazılım başlangıçta sizin seçtiğiniz müzikleri, hangi saatte hangi müzikleri tercih ettiğinizi öğrenir. İlerleyen dönemlerde sizin daha önceden yaptığınız seçimleri hatırlayarak size beğendiğiniz türde müzikleri önerir. [3]

Yapay zekâ altında yer alan bir diğer öğrenme yöntemi olan derin öğrenme, makine öğreniminin içinde doğmuştur ve daha karmaşık bir yapıya ve hesaplama yöntemine sahiptir.

Derin öğrenme sistemi, aynı anda birçok yapay zekâ algoritmasının çalışmasına izin verdiğinden çok daha hızlı işlem yapabilmekte ve birden fazla yöntemi aynı anda kullanabilmektedir.

Derin öğrenmenin makine öğrenmesi ile farkını bir örnekle açıklayabiliriz. Son dönemde adını sıklıkla duyduğumuz bir akıllı ev modelini düşünelim. Bu evde de ışıkların tamamı makine öğrenmesi ile desteklenmiş bir yapay zekâya sahip olsun.

Yapay zekâ, sizin ışıkları açtığınız saatleri zaman içinde öğrenip artık her o saat geldiğinde ışıkları açabilir. Ya da sesinizle komut verilmesi önceden programlanıp ‘ışığı aç’ dediğiniz zamanda ışıkların açılmasını sağlar. Sesin geldiği odayı algılayıp oradaki ışığı açmayı da öğrenebilir.

Derin öğrenme yöntemi ise durumu bundan bir adım öteye taşımaktadır. Işığın açılması gereken saatleri öğrenebilir, eğer yeterli sensörlere sahipse sizin uyuduğunuzu fark edip ışıkları herhangi bir komut olmadan kapatabilir (hatta ışıkların açık olması gereken saat dilimi içerisinde olsanız bile), ‘ışığı aç’ yerine daha önceden tanımlı olmayan ‘burası karanlık’ veya ‘ışık nereden açılıyor’ gibi ifadelerinizi anlayıp yine ışıkları açabilir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi makine öğrenmesi sadece bir hayat asistanı gibi çalışır ve size yardımcı olmaya çalışır. Ancak derin öğrenme sistemi aynı insan beyni gibi çalışır ve sorunu anlar ardından çözümü uygular. [4]

1.3. Yapay Zekânın Robottan Farkı

Fiziksel olarak algılanabilen cisimler olan robotlar, hareket edebilen otonom veya yarı otonom makineler olarak tanımlanabilir. Ancak yapay zekâ, bir cisim olmakla birlikte, kodlardan oluşan bir yazılımdır. Yazılım veya bilgisayar programı niteliğinde olan yapay zekâ; telefon, bilgisayar, sensör veya kendisinin çalışması için dizayn edilmiş bir robotta çalışabilir.

Dolayısıyla, yapay zekânın vücut bulmuş halinin her zaman robot olduğu söz konusu olmamakla birlikte, her robotun yapay zekâya sahip olması zorunlu değildir.

II- PATENT HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Fikri Mülkiyet Bağlamında Patent Hakkı

Fikri mülkiyet hukuku, insanın fikri çaba ve zekâsından doğan ürünlerin üzerindeki maddi ve manevi hakları ele almaktadır. İnsan faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan ürünler telif hakları alanına ilişkin olabileceği gibi sınai haklara ilişkin de olabilmektedir. Bu ürünlerin korunması gerekliliği hukuki koruma çeşitlerini ortaya çıkarmış-

tır. Patent ise; marka, faydalı model, tasarım gibi sınai mülkiyet olarak ele alınan bir koruma çeşidi olup fikri mülkiyet hukukunun dallarından biri olarak yer almaktadır. Patent hakkı, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununda düzenlenmiştir. 6769 sayılı Kanunun 82. maddesi;

“Teknolojinin her alanındaki buluşlara yeni olması, buluş basamağı içermesi ve sanayiye uygulanabilir olması şartıyla patent verilir.” hükmünü içermektedir.

Görüldüğü üzere, patent koruması, dünya çapında yeni olan, tekniğin bilinen durumunu aşan ve sanayiye uygulanabilen buluşlara sağlanan bir koruma olup, patent; hem buluş üzerinde inhisari kullanma yetkisi sağlayan mutlak hakkı hem de bu hakkı kanıtlayan belgeyi ifade eder. Patent hakkı ile piyasada rekabeti kolaylaştırma, toplumsal refahın artırılması, buluş geliştirmeyi teşvik ve yeni buluşların önünün açılması amaçlanmaktadır.

2.2. Buluş ve Buluşçu Kavramları

2.2.1. Buluş Kavramı

“Buluş” kavramının hukuk dünyasında yansımalarına esneklik sağlamak adına birçok hukuk düzeninde buluş kavramının tanımlanmayıp bunun yerine patent hukuku kapsamında buluş kavramına girmeyen durumların sıralandığı görülmektedir.

Nitekim buluş kavramı Türk hukukunda da herhangi bir kanunda tanımlanmadığı için hukuki bir kavram değildir. [5] Ancak, yukarıda yer verdiğimiz 6769 sayılı Kanunun 82. Maddesinde patentlenebilirlik şartları düzenlenmiştir.

Anılan düzenlemeye göre, bir buluşun patent hukukuna konu olabilmesi ve patent korumasından yararlanabilmesi için, üç kriteri karşılaması gerekmektedir. Bunlar; yenilik, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirliktir.

Patent korumasından yararlanmak isteyen buluşların yeni olması gerekmekte olup yenilik, 6769 sayılı Kanunun 83. maddesinde düzenlenmiştir:

“MADDE 83- (1) Tekniğin bilinen durumuna dâhil olmayan buluşun yeni olduğu kabul edilir.

(2) Tekniğin bilinen durumu, başvuru tarihinden önce dünyanın herhangi bir yerinde, yazılı veya sözlü tanıtım yoluyla ortaya konulmuş veya kullanım ya da başka her-

hangi bir biçimde açıklanmış olan toplumca erişilebilir her şeyi kapsar.”

Yenilik özelliğini içeren buluşun, ilgili olduğu teknik alanda uzman bir kişiye aşikâr olmaması buluşun buluş basamağını içerdiği kabul edilir (6769 sayılı Kanun m. 83/4). Uzman kişi ile kastedilen patent koruması istenen buluşun teknik alanında meslek erbabı (skilled person/expert) olan kişidir. [6]

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, yenilik ve buluş basamağı koşullarını sağlayan buluşun patent korumasından faydalanabilmesi için uygulanabilir/kullanılabilir şartını da aramaktadır.

Anılan kanunun 83/6. Maddesine göre;

“Buluş, tarım dâhil sanayinin herhangi bir dalında üretilebilir veya kullanılabilir nitelikteyse, sanayiye uygulanabilir olduğu kabul edilir.”

2.2.2. Buluşçu Kavramı

Birçok hukuk sisteminde benimsenen “gerçek hak sahipliği” ilkesine göre, fikri ürünü geliştiren veya ortaya koyan kimse o fikri ürünün sahibi olarak kabul edilmektedir. Fikri mülkiyet hukukunda yer alan bu ilke sınai mülkiyet hukukunda da geçerlidir. Nitekim, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 109. maddesi incelendiğinde;

“MADDE 109- (1) Patent isteme hakkı, buluşu yapana veya onun haleflerine ait olup bu hakkın başkalarına devri mümkündür.” kişi odaklı hak sahipliğinin benimsendiği ve öncelikle buluşçuların patent sahibi olarak kabul edildiği görülecektir. Ayrıca Avrupa Patent Sözleşmesi (EPC)’nin 60. maddesinde, bir Avrupa patentinin hakkının buluşçuya veya haleflerine ait olduğu düzenlenmiştir; Amerikan Patent Kanununun 101. maddesinde, “Her kim yeni ve faydalı bir işlem, makine, imalat (...) ortaya koyarsa bu kanunda sayılan şart ve gerekliliklere tabi olarak patent alabilir.” hükmü yer almıştır.

Sınai Mülkiyet Kanunu’nda ve genel olarak sınai mülkiyette hak sahipliği konularını içeren diğer düzenlemelerde buluşçu daima insan olarak ele alınmıştır. Bütün bu düzenlemelerde patent hakkının verilmesi, korunması, kullanılması, tecavüz ve gasp konuları, patentin devri gibi işlemler daima insan odaklı yaklaşımlarla ele alınmıştır.

III- YAPAY ZEKÂNIN BULUŞLARININ PATENTLENEBİLİRLİĞİ

3.1. Yapay Zekâ Teknolojilerinin Ortaya Koyduğu Ürünlerin Buluş Sayılabilmesi

Yapay zekânın ürettiği ürünlerin Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında etkilerini incelerken öncelikle bu ürünlerin buluş sayılıp sayılamayacağına incelenmesi gerekmektedir. Patent korumasına sahip olabilecek bütün buluşlarda olması gerektiği gibi yapay zekânın geliştirdiği buluşların da yeni olması, buluş basamağı içermesi ve sanayiye uygulanabilir olması gerekmektedir.

Yukarıda yapılan bütün açıklamalar yapay zekânın geliştireceği ürünler için de geçerlidir. Aksi halde ortada patentlenebilir bir buluş da olmayacaktır. Yapay zekâlar programlanmasa dahi var olmayan yani patent hukuku açısından yeni olan şeyler geliştirebilir. Yapay zekâlar bu özellikleri sayesinde bir ürünün buluş sayılabilmesi için gerekli olan yenilik şartını insanlardan çok daha kolay ve hızlı şekilde yerine getirebilir.

Örneğin yeni bir ilaç geliştirmesi için tasarlanan yapay zekâ, internette o ilaç türü hakkında yer alan bütün bilgileri, bugüne kadar verilmiş bütün patentleri, patent başvurularını, o ilacı konu eden bütün tıp kitaplarını belki de birkaç gün içerisinde işleyebilecek ve böylece geliştirdiği ürünün yeni olup olmadığına da hızlıca karar verebilecektir. Bu durum aynı zamanda yeni bir ürün geliştirme hedefine yönelik çalışan bir yapay zekânın geliştirdiği ürünlerin patent değerlendirmesinde yenilik basamağını daima geçecekleri anlamına da gelmektedir. [7]

3.2. Yapay Zekânın Buluşçu Sayılabilmesi

Yaratıcılığın merkezde olduğu yapay zekâ endüstrisinde geliştirilen yazılımlar, buluşların patentlenebilmesi için buluşçularının gerçek kişi olması gerekip gerekmediği ve buna bağlı olarak söz konusu buluşların patent korumasından yararlanıp yararlanmayacağı sorularının doğmasına sebep olmaktadır.

Yukarıda da değinildiği üzere bir buluşun patent korumasından yararlanabilmesi için yeni olması, buluş basamağı içermesi ve sanayiye uygulanabilir olması gerekir. Görüldüğü üzere, bu kriterler arasında buluşçunun gerçek kişi olması kriteri bulunmamaktadır. Buna göre yeni, buluş basamağı içeren ve sanayiye uygulanabi-

len bir buluşun yapay zekâ tarafından ortaya konulmasıyla söz konusu buluşun patentlenmesi gerekeceği söylenebilir.

Buna karşın, insan zekâsı ürünü olmanın patentlenebilirlik şartı olarak öngörülmesinin sebebi; kanun koyucunun yapay zekânın buluşçuluğunu kabul etmesi değil, yine söz konusu düzenlemeler kaleme alınırken yapay zekânın buluşçuluğunun bir ihtimal olarak dahi düşünülmemiş olmasıdır. [8]

Yapay zekâların patent hukukuna etkilerine ilişkin sorunların ortadan kaldırılması amacıyla, yapay zekâların kişiliğine yönelik çözümler geliştirilmekte; haklarının belirlenmesi ve buluşçu sayılabilmesi için hukuki düzenlemeler yapılmaktadır. Ancak, yapay zekâların ortaya koyduğu ürünlerde hak sahipliği sorunu, patent hukukunda önemli değişiklikler yapılmasını gerektirecektir. Zira, yapay zekânın geliştirdiği buluşlarda yazılımcı, şirket sahibi, veri sağlayıcısı, yapay zekâyı kullanan operatör gibi birçok özne patent hakkı iddia edebilecektir.

IV- SONUÇ

Patent hukukuna ilişkin mevcut yasal düzenlemeler incelendiğinde, buluşun insan zihninin ürünü olduğunun ve buluşçunun gerçek kişi olduğunun varsayıldığı görülmektedir. Ancak hızla gelişen yapay zekâ teknolojisi ile birlikte dünyanın köklü bir değişime ayak uydurma zorunluluğu doğmuş, mevcut kurallar yetersiz kalmıştır.

Fikri mülkiyet hukukunun yeniliği koruma ve teşvik etme misyonları göz önünde bulundurulduğunda; yapay zekâ teknolojilerinin gelişimini teşvik edecek ve bu teknolojiiden fayda sağlanacak şekilde fikri mülkiyet hukuku sisteminin düzenlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle yapay zekânın kişiliğine ilişkin düzenlemeler yapılmalı, ardından yapay zekâ teknolojisi tarafından geliştirilen buluşlara pa-

tent verilir verilmeyeceğine, yapay zekâların insanlar ile birlikte geliştirdikleri buluşlarda patent hakkı sahibinin kim olacağına ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Anıl Sağlam](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. McCarthy John, What is Artificial Intelligence? Kaynak: <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai.html>
2. Yanisky-Ravid, s. 673; B. J. Copeland, "Artificial Intelligence", <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>
3. GROSSFELD, Brett. 2020. Deep Learning vs Machine Learning: A Simple Way to Understand the Difference
4. İbrahim Berat Nemutlu, Yapay Zekânın Patent Hukukuna Etkileri (Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021) s. 20
5. Anıl Sena Bayındır, Yapay Zekâ Teknolojilerinin Ortaya Koyduğu Buluşların Patentlenebilirliği (Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2022) s. 50
6. SULUK, Cahit, KARASU, Rauf, NAL, Temel. 2019. Fikri Mülkiyet Hukuku
7. İbrahim Berat Nemutlu, Yapay Zekânın Patent Hukukuna Etkileri (Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021) s. 57
8. BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru. 2020. Buluşçu Yapay Zekâ

PUMP AND DUMP ŞEMASI

GİRİŞ

Öncelikle son zamanlarda çokça Amerika Birleşik Devletleri Güvenlik Komisyonu tarafından adını duyduğumuz “Pump and Dump” kelimesinin Türkçe karşılığı açıklayarak başlayalım; “Pump” kelimesi Türkçe de yükseltmek anlamına gelmekte olup “Dump” ise düşürmek anlamına gelir.

En yaygın internet dolandırıcılıklarından biri haline gelen Pump and Dump’ın iki bölümü bulunmaktadır. İlk bölümü destekçiler tarafından var olan şirket hakkındaki yanıltıcı ifadeler kullanılarak bir hisse senedinin fiyatına arttırmaya yönelik manipülasyonlar yapılmasıdır.

Bu bölüme “Pump” adı verilmiştir. Yanıltıcı ifadeler genelde internet üzerinden ortaya çıkar ve bu durumdan haberdar olan insanlar bu cazip, avantajlı hisse senedini satın almaya başlar. Genelde destekleyiciler hisse senedi hakkında olumlu bir gelişme olacağını vadederler ve bu bilgiyi içerden aldıklarına dair iddialarda bulunurlar.

Sohbet odalarında, kurulan discord gruplarında, spam e-postada, web sitelerinde, sosyal medyada, radyo veya TV analistleri tarafından da bu bahsedilen şirketin adını duyabiliriz ve hatta tarafsız tavsiyeler sunduğunu iddia eden haber bültenleri şirket hisselerini yanlış lanse edebilir. Bu şekilde hisse senedini hızlı bir şekilde satın alınmasına teşvik ederler. [1]

Yatırımcılar bu hisse senetlerini almaya başladığında hisse senetlerin değeri yükselmeye başlar ve yüksek talep olur. Artık ikinci bölüm olan “Dump” aşamasına geçi-

lir burada artık destekleyiciler kendi hisse senetlerine satarak kar elde ederler ve hisseleri piyasaya bırakırlar. Dolandırıcılar hisselerini satın yanıltıcı haber yapmayı bıraktıktan sonra ise bu hisse senetlerinin değeri düşer ve yatırımcıların paralarını kaybeder. [2]

Görüldüğü üzere Pump and Dump işlemi tek başına yapılan işlemler değildir, uygulamada genelde bir grup tarafından yapılır. Hisselerin değerini yükselttikten sonra fiyatın zirvede olduğu anda Dump işlemi yapıp ortadan kaybolurlar.

Dolandırıcılar, bu hileli işlemi küçük, zayıf ticaret yapan şirketlerde kullanırlar. Bunun sebebi ise bu küçük ve zayıf şirket hakkında piyasada çok fazla verinin ve bilginin olmamasıdır. Böyle şirketlerin hisse senetlerini yanıltıcı ifadeler kullanarak manipüle etmek oldukça kolaydır.

I. ABD’DE PUMP AND DUMP

Yukarıda da açıklandığı üzere Pump and Dump, piyasa manipülasyonları yapılarak hisse senetleri üzerinde bir çeşit menkul kıymet dolandırıcılığı biçimidir. Bu dolandırıcılık çeşidi çok küçük ve zayıf şirketler üzerinden yapılır. Amerika da bu hisseler “Penny Hisseleri” ismi verilmektedir.

A. PENNY HİSSELERİ

Amerika Birleşik Devletleri Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC) tarafından hisse başına 5 doların altında ticaret yapan küçük ve zayıf halka açık şirketler tarafından ihraç edilen bir finansal değeri temsil etmek için “Penny Hissesi” terimi kullanılmaktadır. Penny hisselerin Türkçe

karşılığı “Kuruş Stoğu” dur. Penny hissesi sisteminde fiyatlandırma tezgâhtan fiyatlandırmadır bir çeşit dolar üzerinde penny ile işlem gören hisselerdir. [3]

Penny hisseleri diğer hisse senetlerine göre daha makul fiyatlardadır bu sebeple yatırımcılar az parayla daha büyük hisseler satın alır.

Bu nedenle piyasa daha oynak hale gelir. Menkul kıymetlerin değeri bir anda büyük bir yükseliş gösterebileceği gibi bir anda ani bir düşüşte sergileyebilir bu açıdan oynaklık oldukça riskli bir durumdur. Aslında bu oynaklık pump and dump manipülasyonunun asıl yaratıcısıdır. Bu sebeple penny hisseleri oldukça manipülasyonlara açıktır. [4]

Amerika Birleşik Devletleri’nde, penny hisselerinin satışı için iki özel kurul mevcuttur; Güvenlik Konseyi (SEC) ve Finans Endüstrisi Düzenleme Kurumu (FINRA) fakat bu mekanizmanın kontrolünün merkezi Devlet Menkul Kıymetler Kanunda bulunmaktadır. Kriterler arasında fiyat, piyasa değeri ve asgari öz sermaye bulunur. Amerika da bu penny hisse senedini kuran ilk eyalet Georgia eyaletidir. [5]

B. PUMP AND DUMP İLE İLGİLİ BAZI VAKALAR

Stratton Oakmont: Penny hisse senedi komisyoncusuydu, ucuza satın alınan hisseleri daha yüksek fiyata satmak için yalan olumlu açıklamalar yaparak manipülasyonlar uyguladı. Firmanın kurucu ortağı Jordan Belfort ile birlikte cezaı yaptırıma mahkûm edildiler. [6]

Langbar Uluslararası: Londra Menkul Kıymetler Borsası’nın parçası Crown Corporation olarak başlayan en büyük pump and dump dolandırıcılığıdır. Var olmayan banka mevzuatlarına dayanarak 1 milyar doların üzerinde değere çıktı. Baş komplocular arasında bulunan kimse mahkûm edilmedi. Yatırımcıların 100 milyon sterlin kaybettiği olayda dolandırıcılardan birine dava açıldı ve 30 milyon sterlin geri alındı. [7]

Jonathan Lebed: Stok internet mesajı panoları aracılığıyla pump and dump manipülasyonuna başladı. Kar elde etmek için kendi hissesini sattı ve diğer yatırımcıları düşüşe sürükledi. Kişiyi karşı ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC) tarafından hukuk davası açıldı. [8]

Park Financial Group ve International Media Solutions, LLC: Hisse başı fiyatları ile her gün yalan yanlış bilgilerle hisse başı fiyatlarını arttırıp Spear and Jackson oldukça kar elde ettiği bir pump and dump işlemi karıştı. 2005 yılında Spear & Jackson ve International Media Solutions, iki yönetici memuru Kermit J. Silva ve Yolanda Velazquez para cezasına çarptırıldı ve her biri kişisel hesaplarından ek dolar ödedi. 5 Aralık 2007'de Park ve şirket başkanına 113.000 doların üzerinde para cezası ve ceza ödemesi emredildi. [9]

C. GÜNCEL VAKA

Amerika Güvenlik Konseyi tarafından uluslararası penny hisseleri dolandırıcılığı kapsamında 194 milyon dolar yasadışı gelir elde etmek amacıyla 16 kişi suçlandı. İngiltere, Kanada, Monako, İspanya ve Bahamalar da dahil yirmiden fazla ülkede soruşturma yürütüldü. Gizlice finanse edilen tanıtımlar yatırımcılara yapıldı ve bunlarla ilgili promosyonlar kampanyalar yürütüldü. Sanıkların offshore hesap ağı üzerinden ABD pazarında pump and dump yaptığı iddia ediliyor. [10]

II. TÜRKİYE'DEKİ GÖRÜNÜMÜ

Pump and dump işlemi piyasa bozucu eylem olarak nitelendirilmektedir. SPK 104. Maddesinde ise bozucu eylemleri sıralamış olup Piyasada Bozucu Eylemler Tebliği (IV-104.1) amaç ve kapsamı hakkındaki 1. Maddesi;

“Bu Tebliğin amacı, makul bir ekonomik veya finansal bir gerekçeyle açıklanamayan, borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikteki eylem ve işlemlerin belirlenmesi ile bu eylem ve işlemleri gerçekleştirenler hakkında uygulanacak yaptırımların belirtilmesidir.”

şeklinde. Görüldüğü üzere bu madde piyasa da bozucu eylem olarak nitelendirilen suçları yaptırıma bağlamıştır.

Pump and dump dolandırıcılığı Türkiye’de de Sermaye Piyasası Kurulu tarafından suç olarak düzenlenmiştir. Ceza Kanunumuzda yer alan dolandırıcılık suçundan bağımsız bir piyasa dolandırıcılığına ilişkin SPK kapsamında suç tipi tanımlanmıştır. [11]

İşlem Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı madde 107/1;

“Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine

ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, bu suçtan dolayı verilecek olan adli para cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz.”

Bu maddeye göre eğer kişi sermaye piyasasıyla ilgili yanlış veya yanıltıcı bir işlemde bulunursa bu SPK kapsamında bir suç sayılacak olup 2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 5000 günden 10000 güne kadar adli para cezası ile çarptırılır. [12]

Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı 107/2 ise; “Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkilemek amacıyla yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi veren, söylenti çıkaran, haber veren, yorum yapan veya rapor hazırlayan ya da bunları yayan ve bu suretle menfaat sağlayanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. (3)

Birinci fıkrada tanımlanan suç işleyen kişi pişmanlık göstererek, beş yüz bin Türk Lirasından az olmamak üzere, elde ettiği veya elde edilmesine sebep olduğu menfaatin iki katı miktarı kadar parayı, Hazineye;

a) Henüz soruşturma başlamadan önce ödediği takdirde, hakkında cezaya hükümlenmez.

b) Soruşturma evresinde ödediği takdirde, verilecek ceza yarısı oranında indirilir.

c) Kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödediği takdirde, verilecek ceza üçte biri oranında indirilir.”

Görüldüğü üzere kişi eğer sermaye piyasası hakkında işlem değil de yalan yanlış bir bilgi verirse 2 yıldan 5 yıla ve 5000 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. [13]

Bu madde sayesinde hem bilgi bazlı hem de işlem bazlı sermaye piyasasındaki dolandırıcılıklar cezai sorumluluğa bağlanmıştır. [14]

Türkiye’de ise pump and dump işlemi genellikle kripto para ve borsa üstünden ilerler. Bir grup insan birlikte hareket ede-

rek içerdense bilgi aldıklarına dair yalan yanlış haberler verip ve gruplar oluşturup yatırımcıları genellikle internet üzerinden kurulan gruplardan dolandırılırlar. [15]

Yargıtay’ın bu yöndeki kararı şu şekildedir:

Yargıtay 5. Ceza Dairesi’nin 09.11.2016 tarihli 2016/8614 E. – 2016/8871 K. sayılı Kararı:

“Dosya kapsamına göre, ... 3. Asliye Ceza Mahkemesince 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 107/1. maddesinde düzenlenen piyasa dolandırıcılığı suçunun oluşabilmesi için maddede düzenlendiği şekilde, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapılması, emir verilmesi, emir iptal edilmesi, emir değiştirilmesi veya hesap hareketlerinin gerçekleştirilmesinin yeterli olduğu, maddedeki tanıma göre tehlike suçu olarak düzenlenen bu suçun tamamlanabilmesi için, sayılan eylemler nedeniyle sermaye piyasası araçlarının değerinin etkilenmesi yani sonucun gerçekleşmesinin şart olmadığı, bu nedenle sanıkların üzerlerine atılı suçun maddi unsurlarını oluşturan alım veya satım yapılması, emir verilmesi, emir iptal edilmesi, emir değiştirilmesi gibi hareketlerin, ... ilinde şubeleri bulunan aracı kurumlarda çalışan ve burada ikamet eden bir kısım sanıklar tarafından gerçekleştirilerek suçun ... ili sınırları içinde tamamlandığından bahisle yetkisizlik kararı verilmiş ise de,

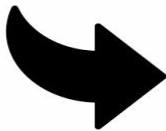
Sanıkların 03/01/2013 İla 27/05/2013 tarihleri arasında pay piyasasında işlem gören ... Yatırım Holding A.Ş. (DENG) pay fiyatını belirlemede grup olarak hareket ederek alım satım işlemleri yaparak piyasada hakimiyet kurdukları, gerçekleştirilen pay fiyatını tek başına değiştirmeye yeterli derecedeki işlemler ile pay piyasasının arz ve talebini etkilemek suretiyle gerçekleştirilen eylemlerinin, Borsa ... A.Ş. Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği’nin 34. maddesinde yer alan “Borsa işlemi; alım satım emirlerinin Borsaya iletilmesini, bu emirlerin Borsa kurallarına göre eşleştirilmesini ve bu surette gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülüklerin Borsanın ve ilgili takas ve saklama kuruluşlarının düzenlemelerinde belirtilen yöntemlerle ve süreler içerisinde yerine getirilmesini ifade eder.”

şeklindeki düzenleme ile 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 107/1. maddesinde yer alan "Sermaye piyasası araçlarının fiyatlarına, fiyat değişimlerine, arz ve taleplerine ilişkin olarak yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandırmak amacıyla alım veya satım yapanlar, emir verenler, emir iptal edenler, emir değiştirenler veya hesap hareketleri gerçekleştirenler... cezalandırılırlar.

Ancak, bu suçtan dolayı verilecek olan adli para cezasının miktarı, suçun işlenmesi ile elde edilen menfaatten az olamaz." şeklindeki düzenleme kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, sanıkların üzerlerine atılı bulunan piyasa dolandırıcılığı suçunun madde metninden de anlaşılacağı üzere seçicilik hareketli bir suç olduğu ancak piyasa dolandırıcılığı suçunun gerçekleşmesi için alım veya satım yapma, emir verme, emir iptal etme, emir değiştirme veya hesap hareketleri gerçekleştirme eylemlerinin borsacılık faaliyeti ile gerçekleştirilebileceği, bu faaliyetlerin de tüm Türkiye çapında ... ilinde faaliyet gösteren Borsa ... A.Ş aracılığı ile yapılabileceğinin gözetilerek sanıkların üzerlerine atılı suç bakımından yargılama yapma yetkisinin ... Mahkemelerine ait olduğundan itirazın kabulü yerine, yazılı şekilde reddine karar verilmesinde isabet görülmediğinden bahisle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 309. maddesi uyarınca bozulması lüzumu .."

Kanun yararına bozma istemi Danıştay tarafınca yerinde görülüp talep kabul edilmiştir ve cumhuriyet başsavcılığına tevdi edilmiştir. Yargıtay'ın kararından da görüldüğü üzere; Amerika'da pump and dump ismi verilmiş olan suç Türkiye'de SPK kapsamı da 107. Madde suçunu oluşturmaktadır. Bu suç seçicilik bir suç olarak düzenlenmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Öğr. Seril İzay Reis](mailto:Stj.Öğr.Seril İzay Reis)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. "Pump And Dump Schemes". U.S. Securities and Exchange Commission. - https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Pump_And_Dump

2. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/File:Pnd_Scalping_Chart_Ex.Jpg

3. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Penny_Stock

4. Penny Hisse Senedi Nedir? . Savaş Seçeneği. Savaş Seçeneği

5. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Penny_Stock

6. Mulligan, Thomas S. (April 17, 1997). "Investor Wins \$10 Million in Penny-Stock Broker Case". Los Angeles Times. Retrieved 11 January 2015. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Pump_And_Dump

7. El1te. "Langbar International - Verified AIM Fraud". https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Pump_And_Dump

8. Lewis, Michael (February 25, 2001). "Jonathan Lebed: Stock Manipulator, S.E.C. Nemesis – And 15". The New York Times. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Pump_And_Dump

9. https://En.Wikipedia.Org/Wiki/Pump_And_Dump - Administrative Proceedings: Park Financial Group, Inc. And Gordon C. Cantley" (PDF). U.S. Securities And Exchange Commission. April 11, 2007. Retrieved June 12, 2019.

10. Carla Mozee, SEC, Uluslararası Kuruş Stoğu Dolandırıcılık Planından 194 Milyon Dolar Yasadışı Gelir Elde Etmek İçin 16 Kişiyi Suçladı, 18 Nisan 2022 <https://Markets.Businessinsider.Com/News/Stocks/Sec-Penny-Stock-Fraud-Scheme-194-Million-Pump-And-Dump-2022-4>

11. Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasasında Piyasa Dolandırıcılığı (Manipülasyon)

12. Sermaye Piyasası Kurulu, İşlem Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı

13. Sermaye Piyasası Kurulu, Bilgi Bazlı Piyasa Dolandırıcılığı

14. Sermaye Piyasası Kurulu, Manipülasyon

15. Aysel Başaran, Coin Rehberi, 16 Eylül 2021

EĞER SERMAYE PİYASASI HAKKINDA İŞLEM DEĞİL DE YALAN YANLIŞ BİR BİLGİ VERİRSE 2 YILDAN 5 YILA VE 5000 GÜNE KADAR ADLİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILIR.

BU MADDE SAYESİNDE HEM BİLGİ BAZLI HEM DE İŞLEM BAZLI SERMAYE PİYASASINDAKİ DOLANDIRICILIKLAR CEZAI SORUMLULUĞA BAĞLANMIŞTIR.

YARGITAY TMSF'YE İNTİKAL ETMİŞ ALACAK TAKİPLERİNDE ZAMANAŞIMI SÜRESİ HAKKINDA KARARINI VERDİ

Bilindiği üzere 6102 sayılı TTK'nun 778. Maddesinin göndermesiyle aynı Kanun'un 749. maddesi gereğince, bonolar açısından keşideciye karşı başlatılacak takiplerde zamanaşımı süresi vadeden itibaren 3 yıldır.

Ancak Yargıtay 12. Hukuk Dairesi E. 2019/13869 K. 2020/6153 sayılı ve 1.7.2020 tarihli kararıyla; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 141. maddesinde TMSF'nin alacaklarına ilişkin dava ve takiplerde zamanaşımı süresinin 20 yıl olarak öngörüldüğünü, aynı kanunun 132/8 maddesine göre bir bankanın alacaklarının devralınması halinde bu alacakların devir ile birlikte Fon (TMSF) haline geleceği dolayısı ile söz konusu alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine icra ve iflas Kanunu hükümlerine göre başlatılmış olan takiplerin de kaldığı yerden devam edeceği, bu şekilde TMSF'ye intikal eden alacakların zamanaşımı süresinin ise 20 yıl olacağı kararna varılmıştır.

Söz konusu kararın önemli noktaları şu şekildedir;

"Alacaklı tarafından bonoya dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan icra takibinin kesilmesi sonrasından borçluların zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, ilk derece mahkemesince, şikayetin kabulü ile icranın geri bırakılmasına karar verildiği, alacaklı vekili tarafından alacaklı şirketin %100 hissesinin TMSF'ye ait olması nedeni ile alacağın Fon alacağı olduğu ve zamanaşımı süresinin 20 yıl olduğu ileri sürülerek istinaf yoluna başvurulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince, alacaklı banka tarafından takip alacağının 23/07/2014 tarihinde ... (Birleşim) Varlık Yönetim A.Ş.'ye temlik edildiği, alacaklı bankaca yapılan takibin devamına ilişkin işlemler nedeniyle alacağın 3 yıllık zamanaşımına uğramadan TMSF'ye temlik edildiği, bu nedenle alacağın, bu temlik tarihi itibarıyla 20 yıllık zamanaşımı süresine tabi hale geldiği gerekçesi ile alacaklının istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının HMK'nun 353/1-b(2) maddesi gereğince kaldırılarak şikayetin reddine karar verildiği görülmüştür.

Takibin dayanağı bono olup takip tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK'nun 778. Maddesinin göndermesiyle bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı Kanun'un 749. maddesi gereğince, keşideciye karşı başlatılacak takiplerde zamanaşımı süresi vadeden itibaren 3 yıldır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 141. maddesinde TMSF'nin alacaklarına ilişkin dava ve takiplerde zamanaşımı süresi 20 yıl olarak öngörülmüştür.

Aynı Kanunun 143/4. maddesine göre TMSF'nin en az yüzde yirmi hissedar olduğu varlık yönetim şirketleri, TMSF'den devraldığı alacaklarla ilgili olarak aynı Kanunun 132. maddesinin sekizinci fıkrasında TMSF'ye tanınan hak ve yetkileri kullanabileceği düzenlenmiş olup Bankacılık Kanunu'nun 132/8. maddesinde ise "Bu Kanunun 107 nci maddesi uyarınca bir bankanın alacaklarının devralınması hâlinde bu alacaklar, devir tarihi itibarıyla Fon (TMSF) alacağı haline gelir ve bu alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre başlatılmış bulunan takipler ile alacağın tahsiline yönelik davalara kaldığı yerden devam edilir." hükmü yer almaktadır.

Bankacılık Kanunu'nun 107. maddesinde TMSF'ye devredilen bankalarla ilgili hükümler yer almakla birlikte TMSF'nin kendisine devredilen bankanın alacaklarını da devralabileceği düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, bir alacağın Bankacılık Kanunu'nun 132/8. maddesi kapsamında TMSF alacağı haline gelebilmesi için bu alacağın, hisselerinin çoğunluğunun veya tamamının TMSF'ye intikal eden bankadan TMSF'nin kendisine devralmış olması gerekir.

Bu şekilde TMSF'ye intikal eden alacaklar Bankacılık Kanunu'nun 141. maddesi uyarınca 20 yıllık zamanaşımına tabidir.

Varlık yönetim şirketlerinin zamanaşımına ilişkin hükümden faydalanabilmesi için ise alacağın TMSF'den temlik alınmış olması ve hisselerinin en az yüzde yirmisinin TMSF'ye ait olması şarttır."

Kaynak: Yargıtay 12. HD., E. 2019/13869 K. 2020/6153 T. 1.7.2020

SÖZLEŞMELERDE TÜRKÇE’NİN KULLANILMA ZORUNLULUĞU

Sözleşme:

Sözleşme, en az iki kişi arasında karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanlarında bulunulması ile meydana gelen hukuki işlemlerdir. Sözleşmelerin bağlayıcılık kazanması için, tarafların birbirlerine uyan beyanda bulunmaları şarttır.

Sözleşmenin oluşabilmesi için taraflar, sözleşmenin esas hususları konusunda anlaşmaya varmalıdırlar. Aksi halde herhangi bir sözleşme kurulamaz.

Sözleşmelerde Şekil:

Borçlar Kanunu’nun 12. Maddesi uyarınca şekil; “Sözleşme geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı değildir.” olarak düzenlenmiştir.

Kanun maddesinden de görüleceği üzere hukuk, sözleşmelerin kurulması konusunda aksi öngörülmediği sürece, şekil serbestisi ilkesini benimsemektedir. Taraflar, düzenleyecek oldukları sözleşmelerin şekli konusunda tamamen serbesttir.

Ancak kanun maddesinde yer alan “kanunda aksi öngörülmedikçe” ibaresi kapsamında, kimi sözleşmeler de Kanunda düzenlenmiş olan şekle uygun olarak düzenlenmek durumundadır. Kanunun 12. Maddesini devamı uyarınca, kanunda sözleşmeler için öngörülen şekil, kural olarak geçerlilik şeklidir. Öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmeler hüküm doğurmaz. Hukukumuzda, hükümde bahsi geçen geçerlilik şartı olarak şekil dışında, ispat şartı olarak şekil de düzenlenmiştir.

Geçerlilik şartı olarak şekle uygun olarak düzenlenmemiş sözleşme, kesin hükümsüz olarak kabul edilirken; ispat şartı olarak şekle uygun olarak düzenlenmeyen sözleşmelerin kesin hükümsüzlük gibi bir durumu bulunmamaktadır. Taraflar, geçerliliğini koruyan ancak ispat şekline uymayan sözleşmelerin ispatı konusunda sıkıntı yaşayabilmektedir. Hukukumuzda 1926 yılında, şekil şartı olarak ifade edilebilecek bir Kanun düzenlenmiştir. Bu Kanun, İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun olarak adlandırılmaktadır.

İktisadî Müesseselerde Mecburî Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun:

Osmanlı Devleti döneminde yabancı şirketlerin her türlü iş ve işlemlerinde farklı diller yerine Türkçe’nin kullanılmasına yönelik ilk adımlar II. Meşrutiyet döneminde atılmıştır.

1916 yılında çıkarılan 387 sayılı “Müessesat-ı Nafiayla İmtiyazsız Şirketler Muhaberat ve Muamelatında Türkçe İstimali Hakkında Kanun” ile şirketler imtiyazlı ve imtiyazsız olarak tasnif edilerek buna göre yükümlülükler getirilmiştir.

Kanunda, imtiyazlı şirketler için demir yolları ile diğer bayındırlık müesseselerinde işletmeye ait işlem ve yazışmaların tamamının yalnız Türkçe icra edileceği; imtiyazsız şirketler bakımından ise Osmanlı dâhilindeki yazışma, işlem, defter ve hesapların tamamının Türkçe olacağı düzenlenmiştir. [1] 10.04.1926 tarihli ve 805 sayılı “İktisadî Müesseselerde Mecburî Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun” ise Cumhuriyet’in ilk yıllarında bu alanda çıkarılan başka bir düzenlemedir.

Kanun tasarısının gerekçe bölümünde; medeni ülkelerde özellikle resmî işlemlerde millî dilin kullanılması zorunlu olduğu halde Türkiye’de dilin ihmal edildiği, ülkede yaşayan ve çalışan yabancı kişi ve kurumlar bir yana Türk camiasına dâhil olan kişi ve kurumların bile Türkçe dışında diller kullanmayı alışkanlık edindiği, bunun sonucu olarak da Türk millî kültürünün zarar gördüğü ve yabancı dil konusunda yeterli olmayan Türk vatandaşlarının iktisadî sistemin dışında kaldığı ifade edilmiştir. [2]

Yani 10.04.1926 yılında kabul edilmiş olan 805 Sayılı Kanun’un amacı; Türk kültürünün, Türkçe’nin ve yabancı dil konusunda sıkıntı yaşayan Türk vatandaşlarının iktisadi konularda korunmasıdır. 805 Sayılı Kanun’a göre;

Madde 1 – Türk tabiiyetindeki her nevi şirket ve müesseseler, Türkiye dahilindeki her nevi muamele, mukavele, muhabere, hesap ve defterlerini Türkçe tutmağa mecburdurlar.

Madde 2 – Ecnebi şirket ve müesseseler için bu mecburiyet Türk müessesatı ile ve Türkiye tebaasından olan efrat ile muhabere, muamele ve temaslarına ve devair ve memurini Devletten birine ibraz mecburiyetinde bulundukları evrak ve defterlerine hasredilmiştir.

805 Sayılı Kanun’un 1. Maddesinde, Türk tabiiyetindeki her şirket ve müessese, Türkiye içerisindeki her türlü işlemini Türkçe yapmaya mecbur tutulmuştur. Aynı Kanun’un 2. Maddesinde ise, 1. Maddede yer alan mukavele (sözleşme) ibaresi yer almamaktadır. Mukavele (Sözleşme) ibaresinin, kanun maddesinde yer almaması, yabancı şirketlerin sözleşme konularında bir zorunluluğunun bulunmadığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Yabancı şirketlerin kanun kapsamında, sözleşme konusunda herhangi bir zorunlulukları bulunmasa da Türk tabiiyetindeki kişiler ile Devlet daire ve memurları arasındaki diğer işlem ve ilişkilerde Türkçe kullanma zorunluluğu bulunmaktadır.

805 Sayılı Kanun'a Aykırılık:

805 Sayılı Kanun'a aykırılık halinde bazı sonuçlar meydana gelmektedir. Bu sonuçlar Kanun'un 4. ve 7. Maddelerinde düzenlenmiştir. İlgili Kanun'un 4. Maddesi;

"Madde 4 – Bu kanunun mevkii meriyete vaz'ından sonra birinci ve ikinci maddeler ahkamına muhalif olarak tanzim kılınmış olan evrak ve vesaik şirket ve müesseseler lehine nazarı itibara alınmaz." şeklinde düzenlenmiştir.

4. Madde uyarınca, Kanun'un 1 ve 2. Maddelerine uygun davranılmadığı takdirde, düzenlenen evraklar veya yapılan işlemler, şirket ve müesseseler lehine dikkate alınmamaktadır. Aynı Kanun'un 7. Madde-i ise cezai yaptırımı düzenlemektedir;

Madde 7 – (Değişik: 23/1/2008-5728/5 md.) Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket eden kişi, yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.

Ancak Kanun'un 4. Maddesinde "evrak ve vesaik şirket ve müesseseler lehine nazarı itibara alınmaz" ibaresi, Yargıtay içtihatlarında ve uygulamada farklı yorumlanmaktadır. Bu ibare uygulamada, geçersizlik olarak, uymayan kişinin aleyhine kullanılması olarak, ispat hukuku açısından kullanılamaması ve o kısmın sözleşme içeriğine dahil edilmemesi şeklinde yorumlanabilmektedir. Bu yöndeki bazı kararlar şu şekildedir:

Yargıtay 11. HD. 4.5.2009 Tarihli 2009/2051 E. – 2009/5292 K. Sayılı Karar:

"...işlem esnasında davalı bankanın davacıya İngilizce olarak düzenlenmiş "vadeli/spot alım satım işlemleri sözleşmesi" imzalatıldığı, davacının söz konusu bedeli talep etmesi üzerine davalı bankanın İngilizce olarak davacıya imzalatılan vadeli/spot alım satım işlemleri sözleşmesine dayanarak hesapta 1.137.517,27. - USD bulunduğunu bildirdiği, davalı bankanın döviz alımına dayanak yaptığı sözleşmenin İngilizce olarak düzenlendiği, 805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkındaki Kanunun 1. maddesi uyarınca, Türk ticari müessese ve şirketlerin Türkiye dahilinde yapacakları her türlü işlemi Türkçe yapmak zorunda oldukları, aynı yasanın 4. maddesi uyarınca 1. maddede belirtilen şirket ve müesseselerin işlemlerini Türkçe düzenlemedikleri takdirde söz konusu sözleşme ve belgelere dayanamayacaklarının düzenlendiği, 805 sayılı yasanın 1 ve 4. maddeleri birlikte

değerlendirildiğinde davalı bankanın dosyaya ibraz ettiği ve davacının imzasını taşıyan belgeye dayanmasının mümkün olmadığı...

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir. ...davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir."

Yargıtay 11. HD. 5.2.2019 Tarihli 2017/5003 E. – 2019/842 K. Sayılı Karar:

"...Somut olayda taraflar arasındaki tahkim şartını içeren acentalık sözleşmesi yabancı dilde düzenlenmiş olmakla yukarıda sözü edilen yasa gereğince geçersizdir. İlk derece mahkemesince davalının tahkim ilk itirazının reddedilmesi gerekir iken, yazılı gerekçe ile görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir."

Yukarıdaki kararlarda da görüldüğü üzere Yargıtay, sözleşmelerin tahkim şartını içermesini dikkate almaksızın yabancılık unsurunun varlığı halinde, sözleşmeleri dikkate almamaktaydı. Ancak daha güncel kararlarda ise tek tarafın yabancı olduğu ve yabancılık unsuru barındıran sözleşmelerin, geçerliliğini koruyacağı belirtilmektedir. Ayrıca tahkim şartı bulunan sözleşmelerde ise 805 Sayılı Kanun'un dikkate alınamayacağı, sözleşmelerin MTK kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu görüşteki bazı görüşler de şu şekildedir;

İstanbul BAM 43. HD. 4.3.2021 Tarihli 2020/201 E. – 2021/249 K. Sayılı Karar:

"...kanunun 2. Maddesi uyarınca sözleşmenin taraflarından birinin yabancı olması halinde Türk şirketleriyle yapacakları sözleşmelerde Türkçe kullanılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Dosyaya sunulan ve davaya dayanak yapılan İngilizce düzenlenmiş 02 Haziran 2016 tarihli sözleşmenin taraflarından birinin davacı ... şirketi olup, bu şirketin Lüksemburg menşeli bir yabancı şirket olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, sözleşmenin bir tarafı-

nın yabancı şirket olması nedeniyle 805 sayılı Yasanın 1.maddesinin somut olayda uygulama olanağı bulunmadığından ilk derece mahkemesince, işin esasına girilerek varılacak uygun sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar tesisinde isabet görülmemiştir. Açıklanan bu gerekçelerle, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesinin kararının HMK 353/1.a.6 md uyarınca kaldırılmasına dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir."

Yargıtay 15. HD. 2.10.2020 Tarihli 2020/1714 E. – 2020/2652 K. Sayılı Karar:

"Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun 15. maddesinde yer alan iptâl sebepleri ile sınırlı yapılan incelemede; dava şartları ve hukukun uygulanması bakımından da hükmün bozulmasını gerektirir bir neden bulunmamasına ve özellikle tahkim yargılamasına konu uyumsuzlukta 4686 sayılı Kanun'un 2. maddesi gereğince yabancılık unsurunun bulunması nedeniyle 805 sayılı Yasa'ya aykırılığın söz konusu olmadığı anlaşılmaya göre; ...iflas idaresinin temyiz itirazlarının red-diyle usul ve yasaya uygun olan hükmün ONANMASINA"

Sonuç olarak;

Yukarıda düzenlenmiş kararlardan da görüldüğü üzere, Türk tabiiyetinde olan şirket ve müesseselerin yabancı dilde düzenledikleri sözleşmeler geçerliliğini korusa dahi, mahkeme huzurunda o kişiler lehine dikkate alınmamaktadır. Ancak bir tarafın yabancı şirket olması halinde, Türkçe kullanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Taraflardan birinin yabancı olması ve sözleşmenin yabancılık unsuru bulundurmaması halinde, sözleşme geçerlidir. Tahkim esasına dayanan sözleşmelerde ise tarafların Türk veya yabancı olmalarına bakılmaksızın, yabancılık unsuru bulunan sözleşmelerin 805 Sayılı Kanun kapsamında değil, MTK kapsamında değerlendirilip geçerliliğini koruduğu, kararlarda açıkça belirtilmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Sti. Av. Mehmet Çağrı Telligözoğlu](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

[1], [2]: İlhan Dinç, "İktisadi Müessese-lerde Mecburî Türkçe Kullanılmasına Dair Kanuna İlişkin Güncel Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi", TAAD, Yıl:11, Sayı:44, Ekim 2020, s.130.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ MEVZUATLARI HAKKINDA İNCELEME

Organize Sanayi Bölgeleri ("OSB"), sanayi tesisleri için uygun görülen alanlarda üretimin sürekliliğini sağlamak, kaynak kullanımında tasarruf etmek ve bilim ve teknolojinin kullanılması amacıyla kurulmuştur. OSB'ler, özel hukuk tüzel kişiliğidir. [1]

Organize sanayi bölgeleri hakkında oldukça fazla düzenleme bulunmaktadır. Bu bilgi notu organize sanayi bölgeleri mevzuatları hakkında bilgi vermek ve bazı önemli noktalara dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır.

I. 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu

4562 sayılı Kanun 15.04.2000 tarihli ve 24021 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun amacı OSB'nin kuruluş, yapım ve işletilmesi esaslarını düzenlemektir.

OSB'lerin Kuruluşu

OSB'lerin kurulma aşamaları aşağıda sırasıyla belirtilmektedir:

- OSB'lerin kurulması için öncelikle yer seçimi yapılır; yer seçimi komisyonunca yerinde inceleme yapılır. Kurum oybirliği ile karar verir.

- OSB alanı içinde Hazine veya kamu kurum ve kuruluşlarına ait arazilerin bulunması halinde OSB'lere satılabilir veya bedelsiz devredilebilir.

- OSB alanı içinde özel mülkiyette olan araziler bulunması halinde bu araziler rızaen satın alma veya kamulaştırma yoluyla iktisap edilir.

- Yer seçiminin kesinleşmesinden sonra OSB sınırları dışında kalan alanların planlanması Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve/veya ilgili belediyeler tarafından en geç bir yıl içinde yapılır.

- OSB kuruluşuna katılan kurum ve kuruluşların temsilcileri ve vali tarafından imzalanmış kuruluş protokolünün bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile OSB tüzel kişilik kazanır.

Müteşebbis Heyetin Görev ve Yükümlülükleri

- OSB'nin kuruluş amacını gerçekleştirmek için gerekli kararları ve tedbirleri almak,

- Yer seçimi raporunda belirtilen hususları yerine getirmek,

- Kanun, yönetmelik, kuruluş protokolü ve benzeri düzenlemelerle verilen görevleri yapmak,

- Yönetim ve denetim kurulu çalışmalarını ve hesaplarını ibra etmek ve

- OSB'ye ait para ve diğer kaynakları kuruluş amacına uygun kullanmakla yükümlü ve görevlidir.

OSB organlarında görev alanların, vali hariç, diğer OSB'lerin organlarında görev alamayacakları Kanunun 7 inci maddesinde açıkça düzenlenmiştir.

Denetim kurulu, müteşebbis heyetin kendi üyeleri arasından seçilmektedir.

Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Genel kurul OSB'leri işletme aşamasına geçtiğinde devreye girmektedir. Bir başka deyişle, müteşebbis heyet sona ermekte bunun yerine genel kurul faaliyet göstermeye başlamaktadır.

Katılımcı

İşbu Kanunun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde kimlerin katılımcı olabileceği düzenlenmiştir. Anılan hükme göre katılımcı, OSB'de bir işletmenin kurulması için parsel tahsisi veya satışı yapılanlar ile maliki bulunduğu parselde üretimde bulunan veya bulunmayı taahhüt eden ve bu Kanunun amacına uygun

faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişi ile finansal kiracıyı ifade etmektedir.

İhtisas OSB

İhtisas OSB, aynı sektör grubunda ve bu sektör grubuna dahil alt sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı OSB'yi ifade etmektedir.

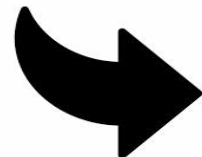
Örneğin, Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri bu kapsamdadır.

- Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri, Kanunun 26/A maddesinde düzenlenmiştir.

- Bu madde kapsamında, tarım ve sanayi sektörünün entegrasyonunun sağlanması amaçlanmış ve bu OSB'ler bakımından bakanlığa verilmiş yetki ve görevler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca kullanılacağı ifade edilmiştir.

Özel OSB

Özel OSB'ler Kanunun 26'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, kanunda belirlenen yerlerde, özel hukuk kişilerin ve gerçek kişilerce OSB kurulabileceği fakat özel OSB kuracak olanların kamulaştırma yapamayacağı belirtilmektedir.

İslah OSB

İslah OSB, Geçici Madde 13'te düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, 18/06/2017 tarihinden önce mer'i plana göre yapılaşan sanayi tesislerinin bulunduğu alanlar için 18/06/2017 tarihinden itibaren bir yıl içerisinde başvuru yapılması gerektiği belirtilmiştir.

4562 sayılı OSB Kanunu değişiklik taslağında, ıslah OSB'lerin yeniden yürürlüğe girmesi amaçlanmaktadır.

İslah OSB, Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nde de düzenlenmiştir.

İslah OSB'lere OSB Uygulama Yönetmeliği başlığı altında ayrıca değinilecektir.

Onaylı Sınır

Onaylı sınır, OSB'nin faaliyetleri için zorunlu olan ve Bakanlığın uygun gördüğü, yer seçimi sonucunda sınırları tasdik edilmiş OSB alanları dışındaki OSB alanlarını ifade etmektedir.

OSB uygulama Yönetmeliği "İmar Planı Değişiklikleri ve Onay başlıklı" 38 inci maddesi uyarınca onaylı sınırın, başka bir kullanım amacına dönüştürülmek üzere imar tadilatına konu edilemeyeceği ifade edilmiştir.

OSB'lerin Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı ("GYO") Kurması

gYo'lar, kaynağını 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunundan ("SPK") almaktadır. Dolayısıyla ilgili SPK hükümleri GYO'lar açısından genel hüküm niteliğinde olup, OSB'ler tarafından kurulan GYO'lar ise özel olarak 4562 sayılı OSB Kanununda düzenlenmiştir.

SPK uyarınca, GYO'lar anonim şirket olarak kurulmaktadır. Genel olarak GYO faaliyetleri, kar veya kira geliri elde etmek amacıyla, arsa, arazi, konut, alveriş merkezi, otel, ofis, lojistik merkezi, depo, park, hastane ve benzeri her türlü gayrimenkulün satın alınmasını, kiralınmasını, kiraya verilmesini ve satın alma veya satma vaadini kapsamaktadır.

OSB'lerin GYO kurması hususu, OSB Kanunu Ek Madde 5 ve OSB Uygulama Yönetmeliğinin 100. maddesinde düzenlenmiştir. Kanun ve Yönetmeliğe göre, OSB'lerin kuracağı (hisse çoğunluğu OSB tüzel kişiliğinde olan) GYO'ların özellikleri şunlardır:

- Mühürsiran OSB'lerde faaliyet göstermek
- Katılımcıların hak ve yükümlülüklerine sahip olmak
- Üretim yapmak ve üretim yapma taahhüdünden muaf olmak
- Kanunun 18 inci maddesinde yer alan kısıtlamalardan muaf olmak
- OSB'lerdeki parsellerin üst yapılı veya üst yapısız satın almak
- OSB'lerdeki parsellerin üst yapılı veya üst yapısız kiralamak
- OSB'lerdeki parsellerde üst hakkı kurmak

OSB'lerin Anonim Şirket Kurması

OSB'lerin anonim şirket kurması Kanunda düzenlenmemiştir. OSB Uygulama Yönetmeliği başlığı altında bu konuya ayrıca değinilecektir.

II. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağının İncelenmesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2021 yılında hazırlanan ve 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasını öngören tasarı, Organize Sanayi Bölgeleri yönetimlerine ilişkin birçok düzenlemeyi beraberinde getirmektedir.

Kanun taslağında yer alan başlıca değişiklikler aşağıdaki gibidir.

a) OSB kuruluşunda sanayi odalarının yer alması zorunluluğuna ilişkin düzenlemenin kaldırılması

Sanayi ve/veya ticaret odalarının OSB kuruluşunda yer almasının zorunluluğu açık bir şekilde Kanunda belirtilmektedir. Buna karşın, taslak metninde böyle bir düzenlemeye yer verilmemiş, zorunluluğun kaldırılmasına yönelik bir değişikliğe gidilmiştir.

b) Kamulaştırma işlemlerini OSB bölgeleri adına yapabilecek kurum ve kuruluşlar listesinin kapsamının genişletilmesi

Yürürlükteki Kanun uyarınca, OSB'lerin kamulaştırma işlemlerini Valilik, İl Özel İdaresi, Belediye veya Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına yaptırabileceği düzenlenmektedir.

Kanun taslağında ise, yukarıda sayılanlara ilave olarak, Bakanlığın, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının, sanayi ve ticaret odalarının veya sanayi odalarının da OSB'ler adına kamulaştırma yapacağı belirtilmektedir.

c) Müteşebbis heyetin sürekli bir organ haline getirilmek istenmesi

Taslağa göre, müteşebbis heyetin işletme aşamasında da devam etmesi amaçlanmaktadır.

d) Müteşebbis heyet başkanının vali ya da kaymakam olması zorunluluğu

Madde gerekçesinde, kamusal yetkiler kullanan OSB'lerin yetkilerini kullanırken kamu gözetiminde olmasının sağlanacağı belirtilmektedir.

e) OSB organlarında görev alanların sürelerinin iki dönem ile sınırlanmasıf) Hizmet ve Destek alanlarına lojistik hizmetlerinin eklenmesi

Yürürlükte olan Kanun uyarınca ortak kullanım alanları OSB büyüklüğünün %8'inden az; hizmet ve destek alanları ise OSB büyüklüğünün %10'undan fazla olamayacağı açıkça belirtilmektedir.

Buna karşılık, Kanun taslağında hizmet ve destek alanlarının yalnızca lojistik kullanım amaçlı olarak OSB büyüklüğünün %15'ine kadar artırılabilmesi yer almaktadır.

Madde gerekçesinde, son dönemlerde lojistik sektörünün hızlı gelişmesinin beraberinde OSB'lerde lojistik alan ihtiyacının artması sonucu böyle bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

g) OSB'lerin yıllık brüt gelirlerinin %1'ini KOSGEB, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansı destek programlarında kullanılmak üzere Bakanlığa aktarma zorunluluğuh) Bakanlığın OSB denetim kuruluna personel gönderebileceği hususu

Kanun teklifinde Bakanlığın, mevcut denetim kurulu üyelerine ek olarak Bakanlık personelinin de OSB denetim kurulunda görevlendirebileceği yer almaktadır.

i) İslah OSB'lerinin yeniden yürürlüğe konulması

j) Hisse devirlerinde, şirket birleşme ve bölünmelerinde Bakanlık onayı aranması

Şirkette %10 ve daha fazla pay sahibi olan gerçek veya tüzel kişiler, arsa tahsis ve/veya satış aşamasında hisse devirlerini Bakanlık onayı olmaksızın yapmayacaklarına dair bir taahhütname verme yükümlülüğü altındadırlar.

k) OSB'lerin şirket kurması

OSB Uygulama Yönetmeliğinde yer alan düzenlemenin Kanuna taşınması amaçlanmaktadır. Bu düzenlemeye göre OSB'leri, faaliyetleri için anonim şirket kurabilmekte ya da kurulu bir anonim şirkete ortak olabilmektedir.

Ayrıca, OSB'lerin kurduğu şirketlerin esas sözleşmesi, esas sözleşme değişiklikleri ya da kurulu şirkete ortaklık hususu ve kurulu şirkete ortak olunması hususunun Bakanlık onayına tabi olduğu düzenlenmektedir.

l) Bakanlığın yetkilerinin genişletilmesi

Taslahta, Bakanlığın yapılan denetimlerde OSB'nin devamında kamu yararı bulunmadığının veya OSB vasıflarının kaybedildiğinin tespiti halinde OSB tüzel kişiliğinin Bakanlık tarafından re'sen terkin edilebileceği düzenlenmektedir.

m) OSB'lerin, iş ve işlemlerini Bakanlık çevrimici bilgi sistemi üzerinden yapması zorunluluğu

Bu düzenleme ile MEYDİP sisteminin tüm OSB'de etkin olarak kullanılması amaçlanmaktadır.

III. Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği

4562 sayılı OSB Kanunu'nun uygulama usul ve esaslarını belirlemek üzere hazırlanan OSB Uygulama Yönetmeliği 01.04.2002 tarihli ve 24713 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Yapılan değişiklikler doğrultusunda yeniden hazırlanan OSB Uygulama Yönetmeliği 02.02.2019 tarihli ve 30674 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Burada, OGB Uygulama Yönetmeliğinde yer alan bazı kavramlar ve önemli maddeler üzerinde durulacaktır.

Müteşebbis Heyet

Müteşebbis heyet, OSB'nin en üst karar organıdır.

Yönetim kurulu ve denetim kurulu üyeleri müteşebbis heyetin asıl üyeleri arasından seçilmektedir.

Katılımcıların Müteşebbis heyete dahil edilmesi

OSB'nin onaylı parselasyon planında yer alan sanayi parselleri ile hizmet ve destek alanındaki toplam parsellerin 1/3 ünün işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması halinde, yapı kullanım izni almış katılımcılar, en geç 6 ay içinde heyette temsil edilirler.

Buna göre, seçimde yapı kullanma izni almış katılımcılar arasından 7 asıl ve 7 yedek üye seçilmektedir.

Genel Kurul

OSB'nin onaylı parselasyon planında yer alan sanayi parselleri ile hizmet ve destek alanındaki toplam parsellerin 1/2'sinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması halinde genel kurul oluşum süreci başlamaktadır. Yönetim kurulu işyeri açma ve çalışma ruhsatlarını Bakanlığa gönderir, Bakanlık ilk genel kurul talimatını verir. Yönetim kurulu, Talimatın tebliğ tarihini takip eden 6 ay içinde ilk genel kurulu toplar.

Kural itibarıyla, yapılacak ilk genel kurul toplantısında müteşebbis heyet, yönetim kurulu ve denetim kurulunun görevleri sona ermektedir. Müteşebbis heyetin görevi sona erene kadar almış olduğu kararlar ve imzalamış oldukları sözleşmeler aynen geçerliliğini korumaktadır. Ancak, bölgede bulunan yapı kullanım izni almış olan katılımcılardan toplantıya katılanların salt çoğunluğu, müteşebbis heyetin devam etmesini istedikleri takdirde müteşebbis heyet 4 yıl süre ile göreve devam eder.

Bu doğrultuda, genel kurulda diğer gündem maddeleri görüşülmeyle 9 asıl ve 9 yedek müteşebbis heyet üyesi seçilir. Yeni oluşan müteşebbis heyetinin, yönetim kurulunun ve denetim kurulunun 4 yıllık görev süresi başlar.

- Müteşebbis heyetin devam ettiği durumda, 4 yılda bir seçimli genel kurul yapılır.

- Müteşebbis heyetin sona erdiği halde ise yılda bir mali, 4 yılda bir seçimli genel kurul yapılır.

İslah OSB

İslah OSB, 1/7/2017 tarihinden önce mer'î plana (o dönem yürürlükte olan imar planı) göre yapılaşan sanayi tesislerinin bulunduğu alanların ıslah edilmesi suretiyle oluşacak OSB ifade etmektedir.

Yönetmelikte, İslah OSB'lere ilişkin usul ve esaslar Geçici Madde 3'te düzenlenmiştir. Bu maddeye göre İslah OSB başvurularının 1/7/2018 tarihine kadar yapılması gerekmektedir. Valilikçe başvurunun uygun görülmesi halinde, hazırlanan gerekçe raporuna istinaden ilgili kurumların katılımıyla, vali başkanlığında oluşturulacak olan ıslah komisyonunun da ıslah şartları çerçevesinde ele alınarak bu alanlar OSB olarak değerlendirilebilecektir.

Bakanlık, OSB yer seçimi komisyon üyesi olan kurum ve kuruluşlardan alacağı görüşler doğrultusunda OSB sınırlarını belirlemektedir. İslah OSB, kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Süresi içinde ıslah şartlarını tamamlamayanlar OSB niteliğini kaybederek, sicilden terkin edilecektir. İslah OSB kurulmasının amacı, yürürlükte oldukları dönemin imar planları ile sanayiye açılmış alanlarda kurulu tesislerin OSB alanlarının avantajlarından (ortak altyapı tesislerini kullanmak gibi) faydalanılmasını sağlamaktır.

Bu düzenlemeyle, sanayinin disipline edilerek, çevresel etkilerin minimize edileceği, bu alanlar üzerinde enerji, su, gaz ve arıtma gibi ortak altyapı tesislerinin kurulması ve maliyetlerde tasarruf sağlanması hedeflenmektedir.

OSB'lerinin Anonim Şirket Kurması

İşbu Yönetmeliğin "Altyapı tesisleri kurma ve işletme hakkı" başlıklı 65 inci maddesinde OSB'lerin faaliyetleri için anonim şirket kurabileceği ya da kurulu bir anonim şirkete ortak olabileceği hususu yer almaktadır. OSB'lerin anonim şirket kurmasına ilişkin bir kanun hükmü bulunmadığı için bu konuda belirsizlikler mevcuttur.

Anılan Yönetmelik hükmüne göre:

- OSB'lerin kuracağı anonim şirketin ana sözleşmesi, ortaklık yapısı, işleyişi, faaliyetleri ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirleneceğine;
- Bu şirketler, sadece altyapı ve genel hizmet sağlanması amacıyla kurulacağına;
- Şirket sözleşmesinde, yönetim ve hisse çoğunluğunun OSB'lerde kalacağı ve bu hükmün değiştirilemeyeceği hususuna;
- Katılımcı hak ve yükümlülüklerine sahip olacağına;
- OSB içinde yer alan sanayi parselleri ve hizmet destek alanında bulunan parsellerin üst yapılı veya üst yapısız alım satımına;
- OSB içinde yer alan sanayi parselleri ve hizmet destek alanında bulunan parsellerin üst yapılı veya üst yapısız kiralanmasına;

- OSB içinde yer alan sanayi parselleri ve hizmet destek alanında bulunan parsellerde üst hakkı kurulmasına yer verilmektedir.

IV. Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği

Bu Yönetmeliğin amaç ve kapsamı, organize sanayi bölgelerinin yer seçimi işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek, gerekli iş ve işlemleri tanımlamaktır.

İşbu Yönetmeliğin "yer seçimi talebi ve Bakanlıkça yapılacak ön değerlendirme" başlıklı 4'üncü maddesi:

"Yeni bir OSB yer seçimi talebinin değerlendirmeye alınabilmesi için il genelindeki ihtisas OSB'ler hariç diğer OSB'lerde bulunan toplam sanayi parsellerinin en az %75'inde üretim veya inşaata başlanmış olması gerekir. İlave alan taleplerinde ise bu oran mevcut OSB'lerde aranır." Şeklinde dir.

V. Yatırım Alanlarının Belirlenmesine dair Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı; ilgili mevzuatı kapsamında kurulacak olan organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, serbest bölge ve sanayi siteleri için kuruluş sürecini hızlandırmak amacıyla önceden uygun alanları belirlemek ve bu alanlardan uygun görülenlerin altyapılarının yapılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Bu Yönetmelik, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 385 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 390'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

İşbu Yönetmeliğin "Yatırım alanı yerinin kesinleştirilmesi" başlıklı 13. maddenin 3. Fıkrası uyarınca:

Sınırları kesinleştirilen yatırım alanlarının amacına uygun kullanılabilmesi için tapu kayıtlarına; tahsis/satış şartlarına uygun altyapı, yapı veya tesis yapılmadıkça üçüncü kişilere satış, devir, temlik yapılamayacağı ve haczedilemeyeceği hususunda valilikçe şerh konulacağı ve şahıs mülkiyetinde arazilerin olması durumunda ise 14'üncü madde kapsamında statüsü belirlendikten sonra tapu kütüğüne şerh konulması gerçekleştirileceği belirtilmektedir.

Ayrıca, "Yatırım alanlarının statüsünün belirlenmesi" başlıklı 14'üncü maddesine göre organize sanayi bölgesi kurmak üzere elektronik ortamda Bakanlığa yapılan başvurularda yatırım alanlarının kullanımının uygun görülmesi halinde, ayrıca yeniden yer seçimi işlemi yapılmayacağı belirtilmiştir.

VI. Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan Parsellerin Tamamen veya Kısmen Bedelsiz Tahsisine Dair Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı; organize sanayi bölgelerinde yer alan parsellerin gerçek veya tüzel kişilere tamamen veya kısmen bedelsiz tahsisine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Bu Yönetmelik; Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen il ve ilçelerdeki organize sanayi bölgelerinde, 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun ek 3 üncü maddesinin öngördüğü istihdam sayısını sağlayacak yatırımlar için başvuru koşulları, tahsislerde öncelik sırası, taahhütname alınması, yatırım koşulları, mücbir sebepler, borçlardan mahsup işlemleri, ödemelerin durdurulması, ödemeye esas parsel bedellerinin tespiti, tapu kaydına konulacak şerh ve yatırımların denetlenmesi ile devredilen taşınmazların geri alınmasına ilişkin hükümleri kapsamaktadır.

İstihdam Şartı

Yönetmeliğin "parsel tahsisi" başlıklı 5 inci maddesi uyarınca organize sanayi bölgelerinde tahsisi yapılmamış parsellerin, yatırımcılara en az 10 kişilik istihdam sağlamaları koşuluyla tamamen veya kısmen bedelsiz olarak tahsis edilebileceği düzenlenmiştir. Bahse konu düzenleme şu şekildedir:

- Bakanlık kredisi kullanan OSB'lerde mülkiyetindeki tahsis edilmemiş parseller, OSB müteşebbis heyeti veya genel kurulunca karar alınması halinde, bedeli Bakanlık tarafından OSB'ye verilen kredilerden mahsup edilmek üzere;
- Planlı alanda kendi imkânları ile altyapı inşaatları tamamlanan ve Bakanlık kredisi kullanmamış OSB'ler ile altyapı inşaatları tamamlanan ve kredi borcunu ödemiş olan OSB'lerde müteşebbis heyeti veya genel kurulunca karar alınması halinde, tahsis edilmemiş parsellerin;

en az on kişilik istihdam öngören yatırımlara girişen gerçek ve tüzel kişilere tamamen veya kısmen bedelsiz tahsis edilebileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, maddenin devamında, Bakanlığa kredi borcu devam eden OSB'lerde 4562 sayılı Kanunun Ek 3'üncü maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce (18.06.2017 tarihi öncesinde) tahsis yapılan katılımcılar, OSB'ye müracaat etmeleri ve müteşebbis heyet veya genel kurul kararı ile taleplerinin uygun bulunması ve yönetmeliğin sekizinci maddesinde belirtilen asgari istihdam sayısını sağlamaları şartıyla tamamen veya kısmen bedelsiz parsel tahsisinden yararlanabileceği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin "yatırım koşullarını" düzenleyen 8 inci maddesine göre:

Parsel tahsisi için başvuran gerçek veya tüzel kişilerin;

- 5.000 m²'ye kadar olan parseller için en az 10,
- 5.000 m²'den büyük olup 10.000 m²'ye kadar olan parseller için en az 20,
- 10.000 m²'den büyük olup 20.000 m²'ye kadar olan parseller için en az 30,
- 20.000 m²'den büyük parseller için ise en az 50

kişi istihdam taahhüt etmesi gerekmektedir.

Katılımcı, yukarıda belirtilen asgari istihdam sayısını sağlayarak üretime geçmek zorundadır. Ancak yatırımının yüzde seksenini tamamlamasına karşın üretime geçemeyen katılımcıların talebi üzerine OSB tarafından proje bazında en fazla bir yıla kadar ek süre verileceği belirtilmektedir.

Ek olarak, Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerde en az on kişilik istihdam şartının olmadığı belirtilmektedir.

Tapu kaydına konulacak şerh

Yönetmeliğin "Tapu kaydına konulacak şerh" başlıklı 14'üncü maddesine göre tapu kütüğünün beyanlar hanesine devir işlemi sırasında aşağıdaki şerh konulur:

"12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunun ek 3'üncü maddesine göre, işbu taşınmazı devralan gerçek veya tüzel kişiler, söz konusu Kanun ve

bu Kanunun uygulanması ile ilgili çıkarılan Yönetmelik ile Yatırım Taahhütnamesinde belirtilen devir amaç ve koşullarına uymak zorundadır. Bu şerh kaldırılmadığı sürece taşınmaz hiçbir şekilde başkalarına devredilemez, ipotek edilemez, teminat verilemez. İflas ve konkordato ile diğer aynı ve şahsi haklara da konu edilemez."

VII. Organize Sanayi Bölgelerinin Elektrik Piyasası Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı; 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa göre kurularak tüzel kişilik kazanan OSB'lerin; OSB dağıtım ve/veya üretim lisansı alarak elektrik piyasasında faaliyette bulunmak istemeleri halinde, onaylı sınırları içerisinde katılımcılarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 13 üncü maddesi kapsamında gerçekleştirecekleri faaliyetlere ilişkin uygulanacak olan usul ve esasların belirlenmesidir.

Bu Yönetmelik; Organize Sanayi Bölgeleri Kanununa göre kurulan OSB'lerin, OSB dağıtım ve/veya üretim lisansı alarak elektrik piyasasında faaliyette bulunmak istemeleri halinde, Elektrik Piyasası Kanununun 13 üncü maddesi çerçevesinde yürütecekleri faaliyetlere ilişkin hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi, ürettiği veya serbest tüketici sıfatıyla temin ve tedarik ettiği elektrik enerjisinin katılımcılarının kullanımına sunulması, OSB'lere lisans verilmesi ve dağıtım bedelleri ile diğer hizmet bedellerinin belirlenmesi ve yürütülecek diğer faaliyetlerle ilgili hususları kapsamaktadır.

VIII. Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği

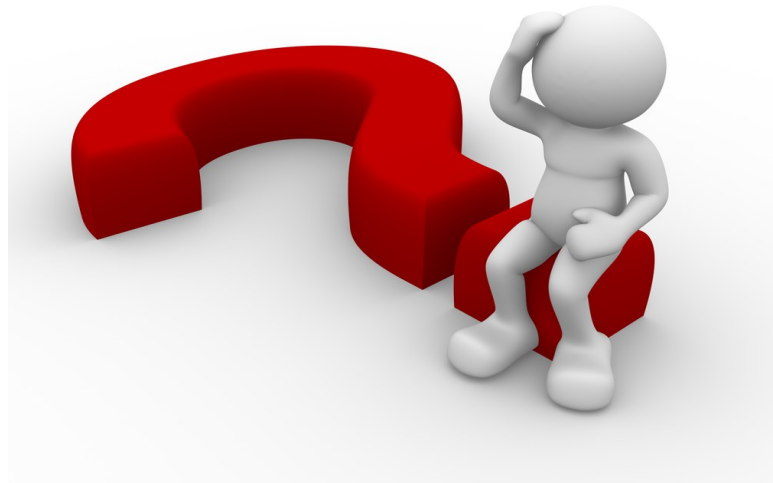
Bu Yönetmeliğin amacı, Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri için iletilen talepleri değerlendirmek ve bu bölgelerin yer seçimi, kuruluşu, imar planı onayı, faaliyeti ve işletilmesi ile denetlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Yönetmelik, bitkisel ve hayvansal üretimin ve bunlara dayalı sanayinin desteklenmesi, geliştirilmesi, ürünlerin paketlenmesi, işlenmesi, muhafaza edilmesi ile pazarlama yöntemleri konusunda teknik destek verilmesi, rekabet edebilirliğini artırıcı nitelikte uygun ve kaliteli hammaddenin temini için tarım-sanayi entegrasyonunun geliştirilmesini kapsamaktadır.

IX. Organize Sanayi Bölgelerinin ve Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşunun Defterlerine İlişkin Genelge

Bu Genelgenin amacı; Organize Sanayi Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu ("OSBÜK") tarafından fiziki veya elektronik ortamda tutulacak defterler ile bu defterlerin onaylanması, kayıt zamanının, onayların yenilenmesinin usul ve esaslarını bildirmek ve uygulamada yeknesaklığı sağlamaktır.

Bu genelge 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümlerine göre kurulan Tarıma Dayalı İhtisas OSB'ler haricindeki OSB'ler ile OSBÜK'ü kapsamaktadır.

X. OSB Bilgi Portalı Kurulması ile İlgili 23/09/2019 tarihli ve 539440 sayılı Genelge

İşbu Genelge ile Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) altyapısı kullanılarak, organize sanayi bölgelerinin bütün iş süreçlerinin elektronik ortama aktarılması ve CBS ortamında verilerin üretilmesi ve gerekli görülenlerin ilgililere servis edilmesi planlanmaktadır.

Bu sistem ile OSB'lerin parsel ve bölge bazlı bütün verileri elektronik ortamda tutulacaktır.

Böylece OSB'lerin bilgilerine tek bir sistem üzerinden erişilebilmesi sağlanmaktadır. Bakanlığın bilgi sistemlerinin, OSB'lere dair doğru bilgiler ile güncellenmesi söz konusu olmaktadır.

XI. Organize Sanayi Bölgelerince Tutulması, Saklanması ve Yetkililerce Talebi Halinde İbrazı Zorunlu Defterlere İlişkin Denetimlerde Suç ve Kabahatlerin Tespiti, Raporlanması ve Yetkili Mercilere İletilmesi Hakkında Genelge

Bu genelgenin amacı, Sanayi ve teknoloji Bakanlığı Müfettişlerinin Organize Sanayi Bölgeleri denetimleri kapsamında, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu 25 inci maddesinde yapılan yollama uyarınca defterlere ilişkin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen adli ve idari cezaların tespitine, raporlanmasına ve yetkili mercilere bildirilmesine dair usul ve esasları düzenlemektir.

İşbu Genelge 4562 sayılı OSB Kanunu hükümlerine göre kurulan Tarıma Dayalı İhtisas OSB'ler haricindeki OSB'lerini kapsamaktadır.

OSB'ler tarafından tutulması zorunlu olan defterler Genelgenin 5 inci maddesinde belirtilmiştir:

- Yevmiye defteri
 - Defteri kebir
 - Envanter defteri
 - Yönetim kurulu karar defteri
 - Müteşebbis heyet toplantı ve müzakere defteri
 - Genel kurul toplantı ve müzakere defteri
- Elektronik ortamda tutulacak defterler ile ilgili olarak 1 sıra Numaralı Elektronik

Defter Genel Tebliği hükümleri uygulanacaktır.

OSB'nin muhasebesi ile ilgili olarak defterlere yapılacak kayıtlarda, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde yer alan usul ve esaslara uyulacaktır.

İşbu Genelge kapsamında defterlerin mevcut olmaması veya hiçbir kayıt içermemesi halinde OSB hakkında adli para cezasına hükmedilebileceği belirtilmektedir.

İşbu Genelgenin 8-13 maddelerine göre:

- Defterlerin onaylarının yaptırılmaması veya kanuna uygun surette tutulmaması;
 - Defterlerin incelemeye uygun şekilde tutulmaması;
 - Yasaya aykırı envanter çıkarılması ile görüntü ve veri taşıyıcılara aktarılmış belgelerin sunulmaması;
 - Defterlerin ve belgelerin saklanmaması;
 - Defterlerde kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapılması ve
 - Defterlerin ve belgelerin ibraz edilmemesi
- durumunda OSB'ye idari para cezası verileceği açık bir şekilde düzenlenmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Ceylan Eruçman](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu m. 5(1)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4562&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- <https://www.sanayi.gov.tr/sanayi-bolgeleri/organize-sanayi-bolgeleri-hizmetleri>
- <https://kompozit.org.tr/wp-content/uploads/2021/10/Organize-Sanayi-ve-Endustri-Bolgeleri-Hk..pdf>

**MADDENİN DEVAMINDA,
BAKANLIĞA KREDİ BOR-
CU DEVAM EDEN
OSB'LERDE 4562 SAYILI
KANUNUN EK 3'ÜNCÜ
MADDESİNİN YÜRÜRLÜ-
ĞE GİRDİĞİ TARİHTEN
ÖNCE (18.06.2017 TARİHİ
ÖNCESİNDE) TAHSİS YA-
PILAN KATILIMCILAR,
OSB'YE MÜRACAAT ET-
MELERİ VE MÜTEŞEBBİS
HEYET VEYA GENEL KU-
RUL KARARI İLE TALEP-
LERİNİN UYGUN BULUN-
MASI VE YÖNETMELİĞİN
SEKİZİNCİ MADDESİNDE
BELİRTİLEN ASGARİ İS-
TİHDAM SAYISINI SAĞ-
LAMALARI ŞARTIYLA TA-
MAMEN VEYA KISMEN
BEDELSİZ PARSEL TAH-
SİSİNDEN YARARLANA-
BİLECEĞİ BELİRTİLMİŞ-
TİR.**

İSTANBUL ANADOLU 24. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ALTINI ÇİZDİ

İstanbul Anadolu 24. Asliye Ceza Mahkemesi 2021/754E., 2022/209K. sayılı 04.04.2022 tarihli kararıyla konusu hakaret olan dava kapsamında verdiği karar ile ifade özgürlüğüne dikkat çekti. Mahkeme verdiği kararda " katılanın tahrik eder yazısı, yazıda kullandığı sözcüklerin sanık tarafından katılana yönelik kullanılması birlikte değerlendirildiğinde sanığın eyleminin ağır eleştiri ve düşünce, ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı anlaşılmakla sanığın üzerine atılı suçtan beraatine karar verilerek hüküm kurulmuştur." ifadelerine yer vererek ağır eleştirinin de düşünce ve ifade özgürlüğüne girdiğini kabul etmektedir. Karar aşağıdaki gibidir;

"Mahkememizce dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda; sanığın suç tarihinde Facebook isimli sosyal medya uygulaması üzerinde katılanın paylaşılan fotoğrafının yorum kısmına YURU YAVRUM YURUUUU. FAHİSE SANA BENZ-ZER" şeklinde yorumda bulunduğu; yürütülen soruşturma işlemleri neticesinde sanığın savunmasında; söz konusu Facebook hesabının kendisine ait olduğunu, yaptığı yorumda müştekinin adının geçmediğini. söz konusu yorumda ifade özgürlüğünü kullandığını beyan ederek üzerine atılı suçlamayı kabul etmediği, sanık hakkında katılana yönelik alenen hakaret suçunu işlediğinden bahisle cezalandırılması amacıyla kamu davası açıldığı; yapılan yargılama sırasında sanık müdafinin yazılan savunmasında; "Sanık müvekkil tarafından yazılan yorum 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ile ilgili yazdığı yazısında müşteki tarafından kullanılan "Yürüyüşe katılanlar fahişelikten yanalar" ifadesi üzerine yine yazıda kullanılan ifadelerin müştekiye iade edilmesiyle yapılan bir eleştiridir. Müşteki A... D...'ın toplum hafızasındaki yeri incelendiğinde her ne kadar bir parti içerisinde resmi faaliyet göstermese de siyasi bir figür olduğu çok açık şekilde görülecektir. Şahsın köşe yazılarında yazdığı konular, fikir tartışmalarında kullandığı ifadeler de kendisinin belli bir siyasi görüşü olduğunu ve bu görüşü neticesinde kendisini ifade ettiğini kanıtlar niteliktedir. Toplum hafızasına siyasetle ilgili bir figür olarak kazınması, yazdığı yazılar ve katıldığı programlar sebebiyle toplumda göz önünde bir karakter olması ve somut olayın konusunun da ülkemiz ve dünya için siyaset temelli bir konu olması sebepleriyle, sanık müvekkilce yazılan yorum değerlendirilirken İHAM ve Anayasa Mahkemesi'nin siyasi ifadelerde çizdiği ifade özgürlüğü sınırları göz önünde bulundurulmak zorundadır. İHAM siyasi ifade özgürlüğüne ayrıca bir önem atfetmektedir. Mahkemeye göre siyasi tartışma özgürlüğü tüm demokratik sistemlerin temel ilkesidir. Bu sebeple İHAM siyasi eleştirilerde toplumun önünde olan tanınmış kişilere karşı yapılan eleştirilerin sınırlarının daha geniş olduğunu, sıradan vatandaşlara karşı kullandığında hakaret suçunun oluşabileceği bir ifadenin tanınmış siyasi yönü olan bir kişiye karşı kullanıldığında sert eleştiri sınırları içerisinde kalacağını belirtmektedir." şeklinde savunmada bulunduğu; katılanın tahrik eder yazısı, yazıda kullandığı sözcüklerin sanık tarafından katılana yönelik kullanılması birlikte değerlendirildiğinde sanığın eyleminin ağır eleştiri ve düşünce, ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı anlaşılmakla sanığın üzerine atılı suçtan 5271 sayılı CMK'nın 223/2-a maddesi uyarınca beraatine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

Kaynak: İst. And. 24. ACM 2021/754E., 2022/209K. T 04.04.2022

NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU YAYIMLANDI

7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu, 08 Mart 2022 Tarihli ve 31772 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. Madde 1'de kanunun amacı "Bu Kanunun amacı, barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir." şeklinde ifade olundu.

Ülkemizde hali hazırda biri inşaat aşamasında diğeri proje aşamasında olmak üzere iki adet nükleer enerji santrali projesi bulunmaktadır. Hayata geçecek ilk nükleer santral Mersin'in Gülnar ilçesinde kurulacak 4800 MW kapasiteli Akkuyu Nükleer Enerji Santrali olacak. Bundan sonra ise Sinop'ta kurulacak 4400 MW kapasiteli Sinop Nükleer Santrali'nin kurulması hedeflenmektedir. Akkuyu Nükleer Santrali her biri 1200 MW güçteki 4 reaktörden oluşacaktır. Görüleceği üzere ülkemiz nükleer enerjiye yatırımlarını son hızda devam ettirirken nükleer enerjinin kötü yanlarından korunabilmek amacıyla önlemlerin alınması gerektiği açıktır. Söz konusu 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu ile de nükleer enerjinin zararlarından korunmak amacıyla düzenlemeler getirilmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220308-1.htm>

YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN 11.02.2020 TARİHLİ İTİRAZIN İPTALİ DAVASININ İCRA TAKİBİNE BAĞLILIĞINA İLİŞKİN KARARI

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 11.02.2020 tarihli, 2017/2076E., 2020/117 K. sayılı ilamında;

“İtirazın iptali davalarında alacaklı, takipte dayanmadığı belgeler dışındaki başka belgelere dayanamaz.

Şu durumda bizatihi kendisi bir borç sebebi ve dayanağı teşkil eden ancak takipte dayanılmayan genel kredi sözleşmesinin itirazın iptali davasında kullanılması davanın yukarıda açıklanan niteliği ile bağdaşmamaktadır.

Ayrıca takip talebinde "kredi kartı üyelik sözleşmesi, ihtarname ve hesap özeti" yazmakta olup, ihtarname takip talebine eklenmiş ise de ihtarnamenin amacının genel olarak borcun varlığına delalet etmeyip, borçluyu temerrüde düşürmekten ibaret olduğu cihetle itirazın iptali davasında takip talebinde gösterilen borç ve borcun sebebi ile bağlılığın asıl olmasına göre kaynak belgeye (temel alacak-sözleşme) itibar edilmesi gerekmektedir.”

hükmünü kurmuştur.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 11.02.2020 tarihli, 2017/2076E., 2020/117 K. sayılı kararında; itirazın iptaline ilişkin açılan davalarda ispat yükünün davayı açan alacaklıda olduğu ve alacaklının alacağını ispatla yükümlü olduğu, itirazın iptali davasında ispat edilecek olan hususların, icra takibine ve borçlunun itirazına konu alacağın sebebinin itirazın iptali davası için değiştirilme olanağının bulunmadığı, alacaklının takipte dayanmadığı belgeler dışındaki belgelere dayanamayacağı vurgulanmıştır.

Kaynak: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 11.02.2020 tarihli, 2017/2076E., 2020/117 K. sayılı kararı

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu alacak tahsilatı konusunda dünya çapında bir organizasyon olan "European Collectors Association (ECA)" üyesi olup, gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında alacak tahsilatı konusunda müvekkillerine hukuki hizmet sunmaktadır. Ayrıca, İngiltere, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan ve Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulaması olan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

